

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА
для проведення семінарського заняття з дисципліни
«ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ»

Семінарське заняття № 1: Екологічна безпека – запорука сталого розвитку

Навчальна мета:

Ознайомитися з основними законами та головними принципами екологічної безпеки

Виховна мета:

Усвідомити важливість розгляду проблем забезпечення екологічної безпеки

Навчальна група: 5 курс «Екологія».

Термін викладання: 2 години.

Місце проведення: аудиторія за розкладом занять

Методичне забезпечення: періодична література, конспект лекцій

Обговорена на засіданні кафедри ОП та ТЕБ
«___» серпня 2016 р. Протокол №1

ПЛАН

Вступ	10 хв.
1. Обговорення та закріплення знань з основних питань лекції № 1:	
– Екологічні проблеми України, що визначають стратегію державної екологічної політики;	
– Мета і принципи національної екологічної політики;	
– Стратегічні цілі та завдання;	
– Інструменти реалізації національної екологічної політики	20 хв.
2. Доповіді слухачів.....	30 хв.
3. Опитування слухачів	15 хв.
Закінчення	5 хв.

Організаційно-методичні вказівки:

1. **Напередодні заняття:**

- видати у групу питання до семінарського заняття, теми доповідей та план їх підготовки;
- указати старості (командирові) групи на необхідність наявності на занятті конспектів, зошитів для запису, необхідної літератури.

2. **Загальні методичні вказівки:**

- на початку заняття перевірити готовність слухачів до заняття, оголосити тему, цілі заняття, навчальні питання та порядок їх відпрацювання;
- контрольне опитування провести методом експрес-контролю або усно (поєднанням обох методів);
- під час обговорення питань заняття активізувати увагу і мислення курсантів і студентів шляхом організації дискусій з окремих положень обговорюваних питань, особливу увагу звернути на самостійність суджень, формулювань;
- стежити за культурою мови слухачів, коректністю формулювань, виховувати навички ведення наукової дискусії, відстоювання своєї думки.

3. **На закінчення** підвести підсумки заняття, зробити висновки щодо ступеня досягнення цілей заняття, відповісти за необхідності на питання, оголосити оцінки, надати завдання на самопідготовку (самостійну роботу).

Під час проведення заняття особисто дотримуватися вимог Пам'ятки викладачу з підтримки статутного порядку і дисципліни на заняттях та вимагати від слухачів виконання цих вимог.

Навчальна література:

1. Основні напрями державної політики в галузі охорони навколишнього середовища, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки, затверджені Постановою Верховної Ради України від 05.03.1998 № 188/98-ВР: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/188/98-вр>

2. Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» від 21.12.2010 р.: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2818-17>

3. Мягченко, О. П. Основи екології: підручник / О. П. Мягченко. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 312 с.

4. Шмандій В.М. Екологічна безпека / Шмандій В.М. – [підруч. для студ.] – Х. : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2009. – 364 с.
5. Екогеографія України: Навч. посіб. / Гавриленко О.П. – К., 2008.

Завдання на самостійну підготовку:

Закріпити отримані на лекції знання та підготувати доповіді на тему:

1. Потенційно небезпечні техногенні та природні об'єкти.
2. Екологічні проблеми Придніпров'я, Придністров'я.
3. Екологічні проблеми Донбасу та Кривбасу.
4. Екологічні проблеми узбережжя і акваторії Чорного й Азовського морів.
5. Сучасний стан зони відчуження навколо ЧАЕС, перспективи змін.

Питання для опитування слухачів:

1. Дайте загальну характеристику будівельного комплексу.
2. Які галузі об'єднує промисловість будівельних матеріалів? Назвіть головні райони підприємств будівельної індустрії на території України.
3. Які будівельні матеріали відносять до природних, а які до штучних?
4. Що таке в'язучі матеріали? Якої сировини потребує виробництво основних в'язучих речовин?
5. Яка сировина використовується для виробництва кераміки та скла?
6. В яких регіонах України зосереджуються місця добування основних сировинних ресурсів для будівельної галузі?
7. Охарактеризуйте вплив на навколишнє середовище промисловості різних будівельних матеріалів.
8. Надайте характеристику радіоактивності будівельних матеріалів.
9. Яким чином будівництво впливає на навколишнє середовище?
10. Назвіть найбільш розповсюджені заходи зі зниження негативного впливу будівельної промисловості на довкілля.
11. Які екологічно безпечні технології в будівництві Вам відомі?

Доцент кафедри ОП та ТЕБ
к.т.н. доцент

М.В. Сарапіна

ЗАВДАННЯ НА САМОСТІЙНУ ПІДГОТОВКУ
до семінарського заняття № 1
«Екологічна безпека – запорука сталого розвитку»
з навчальної дисципліни «Забезпечення екологічної безпеки»

1. Закріплення навчального матеріалу лекцій № 1.
2. Підготовка до семінарського заняття № 1 «Екологічна безпека – запорука сталого розвитку»:
 - підготовка питань, які визначено для самостійного опрацювання;
 - підготовка до опитування за визначеними питаннями;
 - підготовка доповідей за визначеними темами.

Питання для самостійного опрацювання: «Екологічні проблеми України, що визначають стратегію державної екологічної політики»

Питання для опитування слухачів (курсантів, студентів):

1. Дайте загальну характеристику будівельного комплексу.
2. Які галузі об'єднує промисловість будівельних матеріалів? Назвіть головні райони підприємств будівельної індустрії на території України.
3. Які будівельні матеріали відносять до природних, а які до штучних?
4. Що таке в'язучі матеріали? Якої сировини потребує виробництво основних в'язучих речовин?
5. Яка сировина використовується для виробництва кераміки та скла?
6. В яких регіонах України зосереджуються місця добування основних сировинних ресурсів для будівельної галузі?
7. Охарактеризуйте вплив на навколишнє середовище промисловості різних будівельних матеріалів.
8. Надайте характеристику радіоактивності будівельних матеріалів.
9. Яким чином будівництво впливає на навколишнє середовище?
10. Назвіть найбільш розповсюджені заходи зі зниження негативного впливу будівельної промисловості на довкілля.
11. Які екологічно безпечні технології в будівництві Вам відомі?

Теми доповідей:

1. Потенційно небезпечні техногенні та природні об'єкти.
2. Екологічні проблеми Придніпров'я, Придністров'я.
3. Екологічні проблеми Донбасу та Кривбасу.
4. Екологічні проблеми узбережжя і акваторії Чорного й Азовського морів.
5. Сучасний стан зони відчуження навколо ЧАЕС, перспективи змін.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА
для проведення семінарського заняття з дисципліни
«ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ»

Семінарське заняття №2: Застосування нормативно-правових документів в
практичній діяльності спеціаліста з екологічної безпеки

Навчальна мета:

Ознайомитися з застосуванням нормативно-правових документів в практичній
діяльності спеціаліста з екологічної безпеки

Виховна мета:

Усвідомити важливість вміння застосовувати нормативно-правові документи в
практичній діяльності спеціаліста з екологічної безпеки

Навчальна група: 5 курс «Екологія».

Термін викладання: 2 години.

Місце проведення: аудиторія за розкладом занять

Методичне забезпечення: періодична література, конспект лекцій

Обговорена на засіданні кафедри ОП та ТЕБ
«___» серпня 2016 р. Протокол №1

План проведення заняття:

Вступ	10 хв.
1. Обговорення та закріплення знань з основних питань лекції № 2:	
– Правові засади національної екологічної безпеки	
– Законодавство, що регламентує здійснення різних видів діяльності з урахуванням питань забезпечення екологічної безпеки	20 хв.
2. Доповіді слухачів	30 хв.
3. Опитування слухачів	15 хв.
Закінчення	5 хв.

Організаційно-методичні вказівки:

1. Напередодні заняття:

- видати у групу питання до семінарського заняття, теми доповідей та план їх підготовки;
- указати старості (командирові) групи на необхідність наявності на занятті конспектів, зошитів для запису, необхідної літератури.

2. Загальні методичні вказівки:

- на початку заняття перевірити готовність слухачів до заняття, оголосити тему, цілі заняття, навчальні питання та порядок їх відпрацювання;
- контрольне опитування провести методом експрес-контролю або усно (поєднанням обох методів);
- під час обговорення питань заняття активізувати увагу і мислення курсантів і студентів шляхом організації дискусій з окремих положень обговорюваних питань, особливу увагу звернути на самостійність суджень, формулювань;
- стежити за культурою мови слухачів, коректністю формулювань, виховувати навички ведення наукової дискусії, відстоювання своєї думки.

3. На закінчення підвести підсумки заняття, зробити висновки щодо ступеня досягнення цілей заняття, відповісти за необхідності на питання, оголосити оцінки, надати завдання на самопідготовку (самостійну роботу).

Під час проведення заняття особисто дотримуватися вимог Пам'ятки викладачу з підтримки статутного порядку і дисципліни на заняттях та вимагати від слухачів виконання цих вимог.

Навчальна література:

1. Декларація про державний суверенитет України від 16 липня 1990 року: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/55-12>
2. Конституція України від 28 червня 1996 року: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
3. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 р.: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>
4. Закон України «Про зону надзвичайної екологічної ситуації» від 13.07.2000 р.: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1908-14>

5. Закон України «Про екологічну експертизу» від 09.02.1995 р.: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/45/95-вр>
6. Закон України «Про відходи» від 05.03.1998 р.: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/187/98-вр>
7. Екологічне право України. Навчальний посібник. 2-е вид., доп. та перероб. / Л.О. Бондар, В.В. Курзова. – К.: Бурун Книга. – 2008. – 368 с.
- Екологічне право України. Особлива частина: навч. посіб. / О.М. Шуміло, В.А. Зуєв, І.В. Бригадир та ін. – К.: Центр навчальної літератури, 2013 – 432 с.

Завдання на самостійну підготовку:

Закріпити отримані на лекції знання та підготувати доповіді на тему:

1. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» (26.06.1991 р.)
2. Закон України «Про екологічну експертизу» (09.02.1996 р.)
3. Закон України «Про пестициди і агрохімікати» (02.03.1995 р.)
4. Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» (08.02.1995 р.)
5. Закон України «Про охорону атмосферного повітря» (16.10.1992 р.)
6. Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану» (16.03.2000 р.)
7. Закон України «Про поводження з радіоактивними відходами» (30.06.1995 р.)
8. Закон України «Про відходи» (05.03.1998 р.)

Питання для опитування слухачів:

1. Дайте визначення поняттю «екологічна безпека».
2. Який законодавчий акт України містить в собі головні засади забезпечення екологічної безпеки? Наведіть їх.
3. Якими повноваженнями в сфері забезпечення екологічної безпеки наділяє Конституція Верховні органи влади України?
4. Наведіть основні нормативно-правові документи національного законодавства України що регламентують питання забезпечення екологічної безпеки.
5. Роль Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» в правовому забезпеченні екологічної безпеки країни. Основні розділи і статті присвячені розгляду цього питання.
6. Яким спеціальним нормативним актом встановлено порядок та підстави для припинення екологічно небезпечної діяльності?
7. Наведіть основні обов'язки підприємств, установ, організацій, що здійснюють проектування, виробництво, експлуатацію та обслуговування автомобілів, літаків, суден, інших пересувних засобів, установок та виробництво і постачання пального щодо забезпечення екологічної безпеки.
8. Які основні положення закріплює Закон України «Про зону надзвичайної екологічної ситуації» від 13 липня 2000 року?
9. Який законодавчий акт України регламентує основні положення проведення екологічної експертизи?

10. Головним завданням якого Закону України є визначення основних умов, вимог і правил щодо екологічно безпечного поводження з відходами?

11. Що Ви можете розповісти про національне законодавство, що регламентує здійснення різних видів діяльності з урахуванням питань забезпечення екологічної безпеки?

Доцент кафедри ОП та ТЕБ
к.т.н. доцент

М.В. Сарапіна

ЗАВДАННЯ НА САМОСТІЙНУ ПІДГОТОВКУ

до семінарського заняття № 2

«Застосування нормативно-правових документів в практичній діяльності спеціаліста з екологічної безпеки»

з навчальної дисципліни «Забезпечення екологічної безпеки»

1. Закріплення навчального матеріалу лекцій № 2.
2. Підготовка до семінарського заняття № 2 «Застосування нормативно-правових документів в практичній діяльності спеціаліста з екологічної безпеки»:
 - підготовка питань, які визначено для самостійного опрацювання;
 - підготовка до опитування за визначеними питаннями;
 - підготовка доповідей за визначеними темами.

Питання для самостійного опрацювання: «Законодавство, що регламентує здійснення різних видів діяльності з урахуванням питань забезпечення екологічної безпеки»

Питання для опитування слухачів (курсантів, студентів):

1. Дайте визначення поняттю «екологічна безпека».
2. Який законодавчий акт України містить в собі головні засади забезпечення екологічної безпеки? Наведіть їх.
3. Якими повноваженнями в сфері забезпечення екологічної безпеки наділяє Конституція Верховні органи влади України?
4. Наведіть основні нормативно-правові документи національного законодавства України що регламентують питання забезпечення екологічної безпеки.
5. Роль Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» в правовому забезпеченні екологічної безпеки країни. Основні розділи і статті присвячені розгляду цього питання.
6. Яким спеціальним нормативним актом встановлено порядок та підстави для припинення екологічно небезпечної діяльності?
7. Наведіть основні обов'язки підприємств, установ, організацій, що здійснюють проектування, виробництво, експлуатацію та обслуговування автомобілів, літаків, суден, інших пересувних засобів, установок та виробництво і постачання пального щодо забезпечення екологічної безпеки.
8. Які основні положення закріплює Закон України «Про зону надзвичайної екологічної ситуації» від 13 липня 2000 року?
9. Який законодавчий акт України регламентує основні положення проведення екологічної експертизи?
10. Головним завданням якого Закону України є визначення основних умов, вимог і правил щодо екологічно безпечного поводження з відходами?
11. Що Ви можете розповісти про національне законодавство, що регламентує здійснення різних видів діяльності з урахуванням питань забезпечення екологічної безпеки?

Теми доповідей:

1. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» (26.06.1991 р.)
2. Закон України «Про екологічну експертизу» (09.02.1996 р.)
3. Закон України «Про пестициди і агрохімікати» (02.03.1995 р.)
4. Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» (08.02.1995 р.)
5. Закон України «Про охорону атмосферного повітря» (16.10.1992 р.)
6. Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану» (16.03.2000 р.)
7. Закон України «Про поводження з радіоактивними відходами» (30.06.1995 р.)
8. Закон України «Про відходи» (05.03.1998 р.)

Доцент кафедри ОПтаТЕБ

М.В. Сарапіна

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА
для проведення семінарського заняття з дисципліни
«ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ»

Семінарське заняття №3: Діяльність міжнародних екологічних організацій в сфері
забезпечення екологічної безпеки

Навчальна мета:

Ознайомитися з діяльністю міжнародних екологічних організацій в сфері
забезпечення екологічної безпеки

Виховна мета:

Усвідомити необхідність міжнародного співробітництва з метою
забезпечення екологічної безпеки

Навчальна група: 5 курс «Екологія».

Термін викладання: 2 години.

Місце проведення: аудиторія за розкладом занять

Методичне забезпечення: періодична література, конспект лекцій

Обговорена на засіданні кафедри ОП та ТЕБ
«___» серпня 2016 р. Протокол №1

План проведення заняття:

Вступ	10 хв.
1. Обговорення та закріплення знань з основних питань лекції № 3:	
– Міжнародні аспекти екологічної безпеки і міжнародне співробітництво в галузі охорони природи	
– Історія розвитку міжнародної нормативної бази екологічної безпеки	
– Директива Ради Європейського Союзу про стримування небезпеки великих аварій	20 хв.
2. Доповіді слухачів.....	30 хв.
3. Опитування слухачів	15 хв.
Закінчення	5 хв.

Організаційно-методичні вказівки:

1. Напередодні заняття:

- видати у групу питання до семінарського заняття, теми доповідей та план їх підготовки;

- указати старості (командирові) групи на необхідність наявності на занятті конспектів, зошитів для запису, необхідної літератури.

2. Загальні методичні вказівки:

- на початку заняття перевірити готовність слухачів до заняття, оголосити тему, цілі заняття, навчальні питання та порядок їх відпрацювання;

- контрольне опитування провести методом експрес-контролю або усно (поєднанням обох методів);

- під час обговорення питань заняття активізувати увагу і мислення курсантів і студентів шляхом організації дискусій з окремих положень обговорюваних питань, особливу увагу звернути на самостійність суджень, формулювань;

- стежити за культурою мови слухачів, коректністю формулювань, виховувати навички ведення наукової дискусії, відстоювання своєї думки.

3. **На закінчення** підвести підсумки заняття, зробити висновки щодо ступеня досягнення цілей заняття, відповісти за необхідності на питання, оголосити оцінки, надати завдання на самопідготовку (самостійну роботу).

Під час проведення заняття особисто дотримуватися вимог Пам'ятки викладачу з підтримки статутного порядку і дисципліни на заняттях та вимагати від слухачів виконання цих вимог.

Навчальна література:

1. Дорогунцов С.І. Управління техногенно-екологічною безпекою у парадигмі сталого розвитку / Дорогунцов С.І., Ральчук О.М. – Наукове видання. – К., 2001. – 174 с.

2. Декларація Ріо-де-Жанейро щодо навколишнього середовища та розвитку ООН від 14.06.1992: [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_455

3. Андрейцев В.І. Право екологічної безпеки: Навчальний та науково-практичний посібник – К.: Знання-Прес, 2002. – 332 с.

4. Директива Ради 96/61/ЄС «Щодо всеохоплюючого запобігання і контролю забруднень» від 24.09.1996 р.: [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_497

5. Боков В.А., Луцик А.В. Основы экологической безопасности. – Симферополь: СОНАТ, 1998. – 224 с.

6. Стокгольмська декларація з навколишнього середовища від 16.06.1972 р.: [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_454

7. Звіт Стокгольмської конференції з навколишнього середовища 16.06.1972 р.: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.unep.org/Documents.Multilingual/Default.asp?documentID=97>

Завдання на самостійну підготовку:

Закріпити отримані на лекції знання та підготувати доповіді на тему:

1. Діяльність Римського клубу.
2. Програма ООН з навколишнього середовища (ЮНЕП).
3. Природоохоронна діяльність ЮНЕСКО.
4. Діяльність Міжнародного союзу охорони природи та природних ресурсів (МСОП).

Питання для опитування слухачів:

1. Доведіть необхідність і охарактеризуйте форми міжнародної співпраці в галузі охорони природи та раціонального використання природних ресурсів.
2. В чому складність подолання сучасної екологічної кризи?
3. Що спонукало розвитку міжнародного співробітництва в галузі екологічної безпеки та охорони навколишнього природного співробітництва?
4. Які світові організації здійснюють координацію міжнародної діяльності в сфері екологічної безпеки?
5. Що ви знаєте про перші міжнародні екологічні документи?
6. Основні принципи Стокгольмської декларації з навколишнього середовища.
7. Охарактеризуйте Принципи Декларації Ріо з навколишнього природного середовища та розвитку.
8. Що містить в собі Порядок денний на XXI століття, прийнятий на Конференція ООН з навколишнього середовища і розвитку в Ріо-де-Жанейро?
9. Що Ви знаєте про Директиву Ради Європейського Союзу про стримування небезпеки великих аварій?

Доцент кафедри ОП та ТЕБ
к.т.н. доцент

М.В. Сарапіна

ЗАВДАННЯ НА САМОСТІЙНУ ПІДГОТОВКУ

до семінарського заняття № 3

«Діяльність міжнародних екологічних організацій в сфері забезпечення екологічної безпеки»

з навчальної дисципліни «Забезпечення екологічної безпеки»

1. Закріплення навчального матеріалу лекцій № 3.
2. Підготовка до семінарського заняття № 3 «Діяльність міжнародних екологічних організацій в сфері забезпечення екологічної безпеки»:
 - підготовка питань, які визначено для самостійного опрацювання;
 - підготовка до опитування за визначеними питаннями;
 - підготовка доповідей за визначеними темами.

Питання для самостійного опрацювання: «Міжнародні екологічні організації в сфері забезпечення екологічної безпеки»

Питання для опитування слухачів (курсантів, студентів):

1. Доведіть необхідність і охарактеризуйте форми міжнародної співпраці в галузі охорони природи та раціонального використання природних ресурсів.
2. В чому складність подолання сучасної екологічної кризи?
3. Що спонукало розвитку міжнародного співробітництва в галузі екологічної безпеки та охорони навколишнього природного співробітництва?
4. Які світові організації здійснюють координацію міжнародної діяльності в сфері екологічної безпеки?
5. Що ви знаєте про перші міжнародні екологічні документи?
6. Основні принципи Стокгольмської декларації з навколишнього середовища.
7. Охарактеризуйте Принципи Декларації Ріо з навколишнього природного середовища та розвитку.
8. Що містить в собі Порядок денний на XXI століття, прийнятий на Конференція ООН з навколишнього середовища і розвитку в Ріо-де-Жанейро?
9. Що Ви знаєте про Директиву Ради Європейського Союзу про стримування небезпеки великих аварій?

Теми доповідей:

1. Діяльність Римського клубу.
2. Програма ООН з навколишнього середовища (ЮНЕП).
3. Природоохоронна діяльність ЮНЕСКО.
4. Діяльність Міжнародного союзу охорони природи та природних ресурсів (МСОП).

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА
для проведення семінарського заняття з дисципліни
«ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ»

Семінарське заняття №4: Імплементация в Україні міжнародних конвенцій з питань екологічної безпеки

Навчальна мета:

Ознайомитися з процедурою імплементации в Україні міжнародних конвенцій з питань екологічної безпеки

Виховна мета:

Усвідомити необхідність розуміння нормативно-правового забезпечення національної безпеки

Навчальна група: 5 курс «Екологія».

Термін викладання: 2 години.

Місце проведення: аудиторія за розкладом занять

Методичне забезпечення: періодична література, конспект лекцій

Обговорена на засіданні кафедри ОП та ТЕБ
«___» серпня 2016 р. Протокол №1

План проведення заняття:

Вступ	10 хв.
1. Обговорення та закріплення знань з основних питань лекції № 4:	
– Міжнародні конвенції з питань екологічної безпеки водних об'єктів	
– Міжнародні конвенції з питань транскордонної екологічної безпеки	
– Міжнародні конвенції, що регламентують інші питання екологічної безпеки	20 хв.
2. Доповіді слухачів.....	30 хв.
3. Опитування слухачів	15 хв.
Закінчення	5 хв.

Організаційно-методичні вказівки:

1. Напередодні заняття:

- видати у групу питання до семінарського заняття, теми доповідей та план їх підготовки;
- указати старості (командирові) групи на необхідність наявності на занятті конспектів, зошитів для запису, необхідної літератури.

2. Загальні методичні вказівки:

- на початку заняття перевірити готовність слухачів до заняття, оголосити тему, цілі заняття, навчальні питання та порядок їх відпрацювання;
- контрольне опитування провести методом експрес-контролю або усно (поєднанням обох методів);
- під час обговорення питань заняття активізувати увагу і мислення курсантів і студентів шляхом організації дискусій з окремих положень обговорюваних питань, особливу увагу звернути на самостійність суджень, формулювань;
- стежити за культурою мови слухачів, коректністю формулювань, виховувати навички ведення наукової дискусії, відстоювання своєї думки.

3. На закінчення підвести підсумки заняття, зробити висновки щодо ступеня досягнення цілей заняття, відповісти за необхідності на питання, оголосити оцінки, надати завдання на самопідготовку (самостійну роботу).

Під час проведення заняття особисто дотримуватися вимог Пам'ятки викладачу з підтримки статутного порядку і дисципліни на заняттях та вимагати від слухачів виконання цих вимог.

Навчальна література:

1. Дорогунцов С.І. Управління техногенно-екологічною безпекою у парадигмі сталого розвитку / Дорогунцов С.І., Ральчук О.М. – Наукове видання. – К., 2001. – 174 с.
2. Андрейцев В.І. Право екологічної безпеки: Навчальний та науково-практичний посібник - К.: Знання-Прес, 2002. - 332 с.
3. Боков В.А., Лушик А.В. Основы экологической безопасности. – Симферополь: СОНАТ, 1998. – 224 с.

4. Буроменський М.В., Кудас І.Б., Маєвська А.А., Семенов Б.С., Стешенко В.С. Міжнародне право: Навч. посібник / М.В. Буроменський (заг. ред.). – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 336 с.

Завдання на самостійну підготовку:

Закріпити отримані на лекції знання та підготувати доповіді на тему:

1. Стратегічний підхід до міжнародного управління хімічними речовинами (SAICM).
2. Зміцнення фінансової стійкості національної системи природоохоронних територій в Україні.
3. Проект «Трансформація ринку для просування енергоефективного освітлення».
4. Глобальний Екологічний Фонд.

Питання для опитування слухачів:

1. Хто несе відповідальність за виконання зобов'язань, що впливають із членства України в міжнародних конвенціях та організаціях?
2. Які міжнародні конвенції та угоди регламентують питання у сфері забезпечення екологічної безпеки вод Світового океану?
3. Які міжнародні конвенції та угоди регламентують питання виробництва, знешкодження та транскордонного переміщення небезпечних речовин?
4. Яка конвенція регламентує сферу доступу до інформації, участі громадськості в процесі прийняття рішень та доступу до правосуддя з питань, що стосуються довкілля?
5. Які конвенції та угоди регламентують транскордонні питання забезпечення екологічної безпеки?
6. Охарактеризуйте сутність Конвенції про заборону військового або будь-якого ворожого використання засобів впливу на природне середовище.
7. Охарактеризуйте міжнародні документи, що регламентують питання забруднення атмосферного повітря.
8. Які міжнародні конвенції та угоди мають глобальний характер, а які стосуються лише ряду країн? Наведіть приклади.

Доцент кафедри ОП та ТЕБ
к.т.н. доцент

М.В. Сарапіна

ЗАВДАННЯ НА САМОСТІЙНУ ПІДГОТОВКУ

до семінарського заняття № 4

«Імплементация в Україні міжнародних конвенцій з питань екологічної безпеки»
з навчальної дисципліни «Забезпечення екологічної безпеки»

1. Закріплення навчального матеріалу лекцій № 4.
2. Підготовка до семінарського заняття № 4 «Імплементация в Україні міжнародних конвенцій з питань екологічної безпеки»:
 - підготовка питань, які визначено для самостійного опрацювання;
 - підготовка до опитування за визначеними питаннями;
 - підготовка доповідей за визначеними темами.

Питання для самостійного опрацювання: «Питання імплементации в Україні міжнародних конвенцій з питань екологічної безпеки»

Питання для опитування слухачів (курсантів, студентів):

1. Хто несе відповідальність за виконання зобов'язань, що впливають із членства України в міжнародних конвенціях та організаціях?
2. Які міжнародні конвенції та угоди регламентують питання у сфері забезпечення екологічної безпеки вод Світового океану?
3. Які міжнародні конвенції та угоди регламентують питання виробництва, знешкодження та транскордонного переміщення небезпечних речовин?
4. Яка конвенція регламентує сферу доступу до інформації, участі громадськості в процесі прийняття рішень та доступу до правосуддя з питань, що стосуються довкілля?
5. Які конвенції та угоди регламентують транскордонні питання забезпечення екологічної безпеки?
6. Охарактеризуйте сутність Конвенції про заборону військового або будь-якого ворожого використання засобів впливу на природне середовище.
7. Охарактеризуйте міжнародні документи, що регламентують питання забруднення атмосферного повітря.
8. Які міжнародні конвенції та угоди мають глобальний характер, а які стосуються лише ряду країн? Наведіть приклади.

Теми доповідей:

1. Стратегічний підхід до міжнародного управління хімічними речовинами (SAICM).
2. Зміцнення фінансової стійкості національної системи природоохоронних територій в Україні.
3. Проект «Трансформація ринку для просування енергоефективного освітлення».
4. Глобальний Екологічний Фонд.

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА
для проведення семінарського заняття з дисципліни
«ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ»

Семінарське заняття №5: Державна система екологічної безпеки

Навчальна мета:

Ознайомитися зі структурою і функціонуванням державної системи екологічної безпеки

Виховна мета:

Усвідомити необхідність забезпечення відповідного функціонування системи забезпечення національної безпеки України

Навчальна група: 5 курс «Екологія».

Термін викладання: 2 години.

Місце проведення: аудиторія за розкладом занять

Методичне забезпечення: періодична література, конспект лекцій

Обговорена на засіданні кафедри ОП та ТЕБ
«___» серпня 2016 р. Протокол №1

План проведення заняття:

Вступ	10 хв.
1. Обговорення та закріплення знань з основних питань лекції № 5:	
– Державна система екологічної безпеки – запобігання і реагування на аварії, катастрофи та інші надзвичайні ситуації	
– Діяльність Державної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій	
– Діяльність Національної ради з питань безпечної життєдіяльності населення	20 хв.
2. Доповіді слухачів.....	30 хв.
3. Опитування слухачів	15 хв.
Закінчення	5 хв.

Організаційно-методичні вказівки:

1. Напередодні заняття:

- видати у групу питання до семінарського заняття, теми доповідей та план їх підготовки;

- указати старості (командирові) групи на необхідність наявності на занятті конспектів, зошитів для запису, необхідної літератури.

2. Загальні методичні вказівки:

- на початку заняття перевірити готовність слухачів до заняття, оголосити тему, цілі заняття, навчальні питання та порядок їх відпрацювання;

- контрольне опитування провести методом експрес-контролю або усно (поєднанням обох методів);

- під час обговорення питань заняття активізувати увагу і мислення курсантів і студентів шляхом організації дискусій з окремих положень обговорюваних питань, особливу увагу звернути на самостійність суджень, формулювань;

- стежити за культурою мови слухачів, коректністю формулювань, виховувати навички ведення наукової дискусії, відстоювання своєї думки.

3. На закінчення підвести підсумки заняття, зробити висновки щодо ступеня досягнення цілей заняття, відповісти за необхідності на питання, оголосити оцінки, надати завдання на самопідготовку (самостійну роботу).

Під час проведення заняття особисто дотримуватися вимог Пам'ятки викладачу з підтримки статутного порядку і дисципліни на заняттях та вимагати від слухачів виконання цих вимог.

Навчальна література:

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 7 липня 1995 р. № 501 «Про Концепцію створення єдиної державної системи запобігання і реагування на аварії, катастрофи та інші надзвичайні ситуації»: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/501-95-п>

2. Постанова Кабінету Міністрів України від 09.01.2014 р. № 11 «Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту»: [Електронний ресурс] – Режим доступу:

<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/11-2014-п>

3. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.01.2015 р. № 18 «Про Державну комісію з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій»: [Електронний ресурс] – Режим доступу:

<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/18-2015-п>

4. Постанова Кабінету Міністрів України від 15.09.1993 р. № 733 «Про створення Національної ради з питань безпечної життєдіяльності населення»: [Електронний ресурс] – Режим доступу:

<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/733-93-п>

Завдання на самостійну підготовку:

Закріпити отримані на лекції знання та підготувати доповіді на тему:

1. Роль громадських організацій у забезпеченні екологічної безпеки.
2. Механізми участі громадськості у плануванні системи упереджувальних заходів щодо виникнення надзвичайних ситуацій.
3. Механізм компенсації збитків, завданих здоров'ю людей та навколишньому природному середовищу в результаті надзвичайних ситуацій.

Питання для опитування слухачів:

1. Зазначте принципи, на яких базується створена державна система екологічної безпеки.
2. Які основні завдання державної системи екологічної безпеки?
3. Перерахуйте координуючі та постійні державні органи управління з питань техногенно-екологічної безпеки, цивільної оборони та з надзвичайних ситуацій на загальнодержавному, регіональному, місцевому і об'єктовому рівнях.
4. Визначте характер діяльності Державної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій в чотирьох режимах функціонування: повсякденної діяльності, підвищеної готовності, у режимах надзвичайної ситуації і надзвичайного стану.
5. Якими правами наділена Державна комісія з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій?
6. Опишіть організаційну структуру Державної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій.
7. Охарактеризуйте діяльність Національної ради з питань безпечної життєдіяльності населення.

Доцент кафедри ОП та ТЕБ
к.т.н. доцент

М.В. Сарапіна

ЗАВДАННЯ НА САМОСТІЙНУ ПІДГОТОВКУ
до семінарського заняття № 5
«Державна система екологічної безпеки»
з навчальної дисципліни «Забезпечення екологічної безпеки»

1. Закріплення навчального матеріалу лекцій № 5.
2. Підготовка до семінарського заняття № 5 «Державна система екологічної безпеки»:
 - підготовка питань, які визначено для самостійного опрацювання;
 - підготовка до опитування за визначеними питаннями;
 - підготовка доповідей за визначеними темами.

Питання для самостійного опрацювання: «Роль громадських організацій у забезпеченні екологічної безпеки»

Питання для опитування слухачів (курсантів, студентів):

1. Зазначте принципи, на яких базується створена державна система екологічної безпеки.
2. Які основні завдання державної системи екологічної безпеки?
3. Перерахуйте координуючі та постійні державні органи управління з питань техногенно-екологічної безпеки, цивільної оборони та з надзвичайних ситуацій на загальнодержавному, регіональному, місцевому і об'єктовому рівнях.
4. Визначте характер діяльності Державної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій в чотирьох режимах функціонування: повсякденної діяльності, підвищеної готовності, у режимах надзвичайної ситуації і надзвичайного стану.
5. Якими правами наділена Державна комісія з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій?
6. Опишіть організаційну структуру Державної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій.
7. Охарактеризуйте діяльність Національної ради з питань безпечної життєдіяльності населення.

Теми доповідей:

1. Роль громадських організацій у забезпеченні екологічної безпеки.
2. Механізми участі громадськості у плануванні системи упереджувальних заходів щодо виникнення надзвичайних ситуацій.
3. Механізм компенсації збитків, завданих здоров'ю людей та навколишньому природному середовищу в результаті надзвичайних ситуацій.

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА
для проведення семінарського заняття з дисципліни
«ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ»

Семінарське заняття №6: Нормування в галузі екологічної безпеки

Навчальна мета:

Ознайомитися з нормативно-правовою базою і механізмом нормування в галузі екологічної безпеки

Виховна мета:

Усвідомити необхідність знання нормативно-правової бази і механізм екологічного нормування для забезпечення екологічної безпеки

Навчальна група: 5 курс «Екологія».

Термін викладання: 2 години.

Місце проведення: аудиторія за розкладом занять

Методичне забезпечення: періодична література, конспект лекцій

Обговорена на засіданні кафедри ОП та ТЕБ
«___» серпня 2016 р. Протокол №1

План проведення заняття:

Вступ	10 хв.
1. Обговорення та закріплення знань з основних питань лекції № 6:	
– Кадастровий облік	
– Державна система екологічного моніторингу	
– Екологічна паспортизація	20 хв.
2. Доповіді слухачів	30 хв.
3. Опитування слухачів	15 хв.
Закінчення	5 хв.

Організаційно-методичні вказівки:

1. Напередодні заняття:

- видати у групу питання до семінарського заняття, теми доповідей та план їх підготовки;

- указати старості (командирові) групи на необхідність наявності на занятті конспектів, зошитів для запису, необхідної літератури.

2. Загальні методичні вказівки:

- на початку заняття перевірити готовність слухачів до заняття, оголосити тему, цілі заняття, навчальні питання та порядок їх відпрацювання;

- контрольне опитування провести методом експрес-контролю або усно (поєднанням обох методів);

- під час обговорення питань заняття активізувати увагу і мислення курсантів і студентів шляхом організації дискусій з окремих положень обговорюваних питань, особливу увагу звернути на самостійність суджень, формулювань;

- стежити за культурою мови слухачів, коректністю формулювань, виховувати навички ведення наукової дискусії, відстоювання своєї думки.

3. На закінчення підвести підсумки заняття, зробити висновки щодо ступеня досягнення цілей заняття, відповісти за необхідності на питання, оголосити оцінки, надати завдання на самопідготовку (самостійну роботу).

Під час проведення заняття особисто дотримуватися вимог Пам'ятки викладачу з підтримки статутного порядку і дисципліни на заняттях та вимагати від слухачів виконання цих вимог.

Навчальна література:

1. Екологія. Підручник / С.І. Дорогунцов, К.Ф. Коценко, М.А. Хвесик та ін. – К.: КНЕУ, 2005. – 371 с.

2. Постанова Кабінету Міністрів України від 30 березня 1998 р. № 391 «Про затвердження Положення про державну систему моніторингу довкілля»: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/391-98-п>

3. Наказ Міністерства з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи від 18 грудня 2000 р. № 338 «Про затвердження Положення про паспортизацію потенційно небезпечних об'єктів»: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0062-01>

4. Постанова Кабінету Міністрів України від 1 листопада 1999 р. № 2034 «Про затвердження Порядку ведення державного обліку та паспортизації відходів»: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2034-99-п>

Завдання на самостійну підготовку:

Закріпити отримані на лекції знання та підготувати доповіді на тему:

1. Урядова інформаційно-аналітична система з питань надзвичайних ситуацій.
2. Види діяльності та об'єкти, що становлять підвищену екологічну небезпеку.
3. Екологічна паспортизація потенційно-небезпечних об'єктів.

Питання для опитування слухачів:

1. Що таке кадастр? Які кадастри функціонують в Україні?
2. Охарактеризуйте кожен з відомих Вам державних кадастрів, його зміст і призначення.
3. Що Ви знаєте про державну систему екологічного моніторингу? Визначте її суб'єктів.
4. За якими напрямками і згідно яких законодавчих актів проводиться моніторинг ґрунтів, водних ресурсів, атмосферного повітря, біологічних об'єктів та надр?
5. За якими напрямками і згідно яких законодавчих актів проводиться моніторинг відходів, небезпечних природних явищ та техногенних аварій, об'єктів підвищеної небезпеки?
6. Екологічний паспорт підприємства як основа екологічного обліку суб'єктів господарювання.
7. Наведіть структуру екологічного паспорта підприємства.
8. Охарактеризуйте різні напрями екологічної паспортизації.

Доцент кафедри ОП та ТЕБ
к.т.н. доцент

М.В. Сарапіна

ЗАВДАННЯ НА САМОСТІЙНУ ПІДГОТОВКУ
до семінарського заняття № 6
«Нормування в галузі екологічної безпеки»
з навчальної дисципліни «Забезпечення екологічної безпеки»

1. Закріплення навчального матеріалу лекцій № 6.
2. Підготовка до семінарського заняття № 6 «Нормування в галузі екологічної безпеки»:
 - підготовка питань, які визначено для самостійного опрацювання;
 - підготовка до опитування за визначеними питаннями;
 - підготовка доповідей за визначеними темами.

Питання для самостійного опрацювання: «Норми і стандарти екологічної безпеки»

Питання для опитування слухачів (курсантів, студентів):

1. Що таке кадастр? Які кадастри функціонують в Україні?
2. Охарактеризуйте кожен з відомих Вам державних кадастрів, його зміст і призначення.
3. Що Ви знаєте про державну систему екологічного моніторингу? Визначте її суб'єктів.
4. За якими напрямками і згідно яких законодавчих актів проводиться моніторинг ґрунтів, водних ресурсів, атмосферного повітря, біологічних об'єктів та надр?
5. За якими напрямками і згідно яких законодавчих актів проводиться моніторинг відходів, небезпечних природних явищ та техногенних аварій, об'єктів підвищеної небезпеки?
6. Екологічний паспорт підприємства як основа екологічного обліку суб'єктів господарювання.
7. Наведіть структуру екологічного паспорта підприємства.
8. Охарактеризуйте різні напрями екологічної паспортизації.

Теми доповідей:

1. Урядова інформаційно-аналітична система з питань надзвичайних ситуацій.
2. Види діяльності та об'єкти, що становлять підвищену екологічну небезпеку.
3. Екологічна паспортизація потенційно-небезпечних об'єктів.

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА
для проведення семінарського заняття з дисципліни
«ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ»

Семінарське заняття №7: Екологічна паспортизація потенційно-небезпечних
об'єктів

Навчальна мета:

Ознайомитися з особливостями здійснення екологічної паспортизації
потенційно-небезпечних об'єктів

Виховна мета:

Усвідомити необхідність ефективного управління екологічною безпекою в
сфері поводження з потенційно-небезпечними об'єктами

Навчальна група: 5 курс «Екологія».

Термін викладання: 2 години.

Місце проведення: аудиторія за розкладом занять

Методичне забезпечення: періодична література, конспект лекцій

Обговорена на засіданні кафедри ОП та ТЕБ
«__» серпня 2016 р. Протокол №1

План проведення заняття:

Вступ	10 хв.
1. Обговорення та закріплення знань з основних питань лекції № 7:	
– Зміст та порядок складання звіту проведення інвентаризації викидів забруднюючих речовин на підприємстві.	
– Статистичні звіти про охорону атмосферного повітря	
– Звіт про використання води	
– Статистичний звіт про утворення та поводження з відходами	
– Статистичний звіт про витрати на охорону навколишнього природного середовища та екологічні платежі	20 хв.
2. Доповіді слухачів.....	30 хв.
3. Опитування слухачів	15 хв.
Закінчення	5 хв.

Організаційно-методичні вказівки:

1. Напередодні заняття:

- видати у групу питання до семінарського заняття, теми доповідей та план їх підготовки;

- указати старості (командирові) групи на необхідність наявності на занятті конспектів, зошитів для запису, необхідної літератури.

2. Загальні методичні вказівки:

- на початку заняття перевірити готовність слухачів до заняття, оголосити тему, цілі заняття, навчальні питання та порядок їх відпрацювання;

- контрольне опитування провести методом експрес-контролю або усно (поєднанням обох методів);

- під час обговорення питань заняття активізувати увагу і мислення курсантів і студентів шляхом організації дискусій з окремих положень обговорюваних питань, особливу увагу звернути на самостійність суджень, формулювань;

- стежити за культурою мови слухачів, коректністю формулювань, виховувати навички ведення наукової дискусії, відстоювання своєї думки.

3. На закінчення підвести підсумки заняття, зробити висновки щодо ступеня досягнення цілей заняття, відповісти за необхідності на питання, оголосити оцінки, надати завдання на самопідготовку (самостійну роботу).

Під час проведення заняття особисто дотримуватися вимог Пам'ятки викладачу з підтримки статутного порядку і дисципліни на заняттях та вимагати від слухачів виконання цих вимог.

Навчальна література:

1. Наказ Мінприроди навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України від 10.02.1995 р. № 7 «Про затвердження Інструкції про зміст та порядок складання звіту проведення інвентаризації викидів забруднюючих речовин на підприємстві»: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0061-95>

2. Наказ Державної служби статистики України від 19.08.2014 р. № 243 «Про затвердження форм державних статистичних спостережень із екології, лісового та мисливського господарства»: [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://ukrstat.org/uk/norm_doc/2014/243/243_2014.htm

3. Наказ Держкомстату України від 20.10.2008 р. № 396 «Про затвердження Інструкції щодо заповнення форм державних статистичних спостережень про охорону атмосферного повітря № 2-ТП (повітря) «Звіт про охорону атмосферного повітря» (річна) та № 2-ТП (повітря) «Звіт про охорону атмосферного повітря» (квартальна)»: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1075-08>

4. Наказ Мінприроди України від 16.03.2015 р. № 78 «Про затвердження Порядку ведення державного обліку водокористування»: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0382-15>

5. Наказ Держкомстату України від 24.10.2006 р. № 494 «Про затвердження інструкцій щодо заповнення форм державних статистичних спостережень з охорони навколишнього природного середовища»: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1195-06>

Завдання на самостійну підготовку:

Закріпити отримані на лекції знання та підготувати доповіді на тему:

1. Засоби природоохоронного призначення на підприємствах.
2. Вимоги до структури та змісту звіту з аналізу безпеки енергоблоків АЕС
3. Державний класифікатор відходів.
4. Діяльність державної служби статистики України.

Питання для опитування слухачів:

1. Охарактеризуйте зміст та порядок складання звіту проведення інвентаризації викидів забруднюючих речовин на підприємстві.

2. Охарактеризуйте зміст та порядок складання звітів про охорону атмосферного повітря за формами № 2-ТП (повітря) (річна) та № 2-ТП (повітря) (квартальна).

3. Охарактеризуйте зміст та порядок складання звіту про використання води за формою № 2тп-(водгосп.) (річна).

4. Охарактеризуйте зміст та порядок складання звіту «Утворення та поводження з відходами» за формою № 1-відходи (річна).

5. Охарактеризуйте зміст та порядок складання річного звіту «Витрати на охорону навколишнього природного середовища та екологічні платежі».

Доцент кафедри ОП та ТЕБ

к.т.н. доцент

М.В. Сарапіна

ЗАВДАННЯ НА САМОСТІЙНУ ПІДГОТОВКУ
до семінарського заняття № 7
«Екологічна паспортизація потенційно-небезпечних об'єктів»
з навчальної дисципліни «Забезпечення екологічної безпеки»

1. Закріплення навчального матеріалу лекцій № 7.
2. Підготовка до семінарського заняття № 7 «Екологічна паспортизація потенційно-небезпечних об'єктів»:
 - підготовка питань, які визначено для самостійного опрацювання;
 - підготовка до опитування за визначеними питаннями;
 - підготовка доповідей за визначеними темами.

Питання для самостійного опрацювання: «Види діяльності та об'єкти, що становлять підвищену екологічну небезпеку»

Питання для опитування слухачів (курсантів, студентів):

1. Охарактеризуйте зміст та порядок складання звіту проведення інвентаризації викидів забруднюючих речовин на підприємстві.
2. Охарактеризуйте зміст та порядок складання звітів про охорону атмосферного повітря за формами № 2-ТП (повітря) (річна) та № 2-ТП (повітря) (квартальна).
3. Охарактеризуйте зміст та порядок складання звіту про використання води за формою № 2тп-(водгосп.) (річна).
4. Охарактеризуйте зміст та порядок складання звіту «Утворення та поводження з відходами» за формою № 1-відходи (річна).
5. Охарактеризуйте зміст та порядок складання річного звіту «Витрати на охорону навколишнього природного середовища та екологічні платежі».

Теми доповідей:

1. Засоби природоохоронного призначення на підприємствах.
2. Вимоги до структури та змісту звіту з аналізу безпеки енергоблоків АЕС
3. Державний класифікатор відходів.
4. Діяльність державної служби статистики України.

Доцент кафедри ОПтаТЕБ

М.В. Сарапіна

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА
для проведення семінарського заняття з дисципліни
«ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ»

Семінарське заняття №8: Екологічна звітність на підприємстві

Навчальна мета:

Ознайомитися з інструкціями і формами для здійснення звітності в сфері екологічної безпеки

Виховна мета:

Усвідомити необхідність ефективного управління екологічною безпекою

Навчальна група: 5 курс «Екологія».

Термін викладання: 2 години.

Місце проведення: аудиторія за розкладом занять

Методичне забезпечення: періодична література, конспект лекцій

Обговорена на засіданні кафедри ОП та ТЕБ
«__» серпня 2016 р. Протокол №1

План проведення заняття:

Вступ	10 хв.
1. Обговорення та закріплення знань з основних питань лекції № 8:	
– Фінансовий екологічний облік на підприємстві	
– Екологічний податок	
– Рентна плата	20 хв.
2. Доповіді слухачів.....	30 хв.
3. Опитування слухачів	15 хв.
Закінчення	5 хв.

Організаційно-методичні вказівки:

1. Напередодні заняття:

- видати у групу питання до семінарського заняття, теми доповідей та план їх підготовки;
- указати старості (командирові) групи на необхідність наявності на занятті конспектів, зошитів для запису, необхідної літератури.

2. Загальні методичні вказівки:

- на початку заняття перевірити готовність слухачів до заняття, оголосити тему, цілі заняття, навчальні питання та порядок їх відпрацювання;
- контрольне опитування провести методом експрес-контролю або усно (поєднанням обох методів);
- під час обговорення питань заняття активізувати увагу і мислення курсантів і студентів шляхом організації дискусій з окремих положень обговорюваних питань, особливу увагу звернути на самостійність суджень, формулювань;
- стежити за культурою мови слухачів, коректністю формулювань, виховувати навички ведення наукової дискусії, відстоювання своєї думки.

3. На закінчення підвести підсумки заняття, зробити висновки щодо ступеня досягнення цілей заняття, відповісти за необхідності на питання, оголосити оцінки, надати завдання на самопідготовку (самостійну роботу).

Під час проведення заняття особисто дотримуватися вимог Пам'ятки викладачу з підтримки статутного порядку і дисципліни на заняттях та вимагати від слухачів виконання цих вимог.

Навчальна література:

1. Закон України «Про екологічний аудит» від 24.06.2004 р.: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1862-15>
2. Пелиньо Л.М. Розвиток екологічного аудиту в Україні / Л.М. Пелиньо, Ф.М. Пелиньо, В.О. Тищук, Л.І. Максимів // Вісник СумДУ. Серія Економіка. – № 2. – С. 92-97.
3. Гуцаленко Л.В. Екологічний аудит та інспектування: навчальний посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / Л.В. Гуцаленко, В.А. Фостолович. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 278 с.
4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page>

5. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2768-14/page>

Завдання на самостійну підготовку:

Закріпити отримані на лекції знання та підготувати доповіді на тему:

1. Фонди охорони навколишнього природного середовища.
2. Набуття і реалізація права на землю в Україні.
3. Подання декларацій і строки сплати рентної плати
4. Відповідальність платників рентної плати та контроль за її справлянням.

Питання для опитування слухачів:

1. На якій міжнародній конференції було визначено політику щодо забезпечення сталого розвитку?

2. Що собою являє екологічний облік на підприємстві? Назвіть його якісні характеристики, визначені Комітетом з міжнародних стандартів фінансового обліку.

3. Чим відрізняються екологічний податок і рентна плата?

4. Який розділ (статті) Податкового кодексу України регламентує питання розмірів і порядку обчислення екологічних податків? Хто є платником екологічного податку?

5. Від чого залежить розмір ставок податку за викиди та скиди різних забруднюючих речовин, за розміщення відходів, утворення та тимчасове зберігання радіоактивних відходів?

6. Який розділ (статті) Податкового кодексу України регламентує питання розмірів і порядку обчислення рентної плати? Хто є платником рентної плати?

7. За що в нашій країні необхідно сплачувати рентну плату?

8. Охарактеризуйте об'єкти і порядок начислення кожного конкретного виду рентної плати.

Доцент кафедри ОП та ТЕБ
к.т.н. доцент

М.В. Сарапіна

ЗАВДАННЯ НА САМОСТІЙНУ ПІДГОТОВКУ
до семінарського заняття № 8
«Екологічна звітність на підприємстві»
з навчальної дисципліни «Забезпечення екологічної безпеки»

1. Закріплення навчального матеріалу лекцій № 8.
2. Підготовка до семінарського заняття № 8 «Екологічна звітність на підприємстві»:
 - підготовка питань, які визначено для самостійного опрацювання;
 - підготовка до опитування за визначеними питаннями;
 - підготовка доповідей за визначеними темами.

Питання для самостійного опрацювання: «Інструкції щодо заповнення форм державних статистичних спостережень про охорону середовищ довкілля»

Питання для опитування слухачів (курсантів, студентів):

1. На якій міжнародній конференції було визначено політику щодо забезпечення сталого розвитку?
2. Що собою являє екологічний облік на підприємстві? Назвіть його якісні характеристики, визначені Комітетом з міжнародних стандартів фінансового обліку.
3. Чим відрізняються екологічний податок і рентна плата?
4. Який розділ (статті) Податкового кодексу України регламентує питання розмірів і порядку обчислення екологічних податків? Хто є платником екологічного податку?
5. Від чого залежить розмір ставок податку за викиди та скиди різних забруднюючих речовин, за розміщення відходів, утворення та тимчасове зберігання радіоактивних відходів?
6. Який розділ (статті) Податкового кодексу України регламентує питання розмірів і порядку обчислення рентної плати? Хто є платником рентної плати?
7. За що в нашій країні необхідно сплачувати рентну плату?
8. Охарактеризуйте об'єкти і порядок начислення кожного конкретного виду рентної плати.

Теми доповідей:

1. Фонди охорони навколишнього природного середовища.
2. Набуття і реалізація права на землю в Україні.
3. Подання декларацій і строки сплати рентної плати
4. Відповідальність платників рентної плати та контроль за її справлянням.

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА
для проведення семінарського заняття з дисципліни
«ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ»

Семінарське заняття №9: Екологічний аудит

Навчальна мета:

Ознайомитися з процедурою здійснення екологічного аудиту

Виховна мета:

Усвідомити роль діяльності з екологічного аудиту в забезпеченні екологічної безпеки різних суб'єктів господарювання

Навчальна група: 5 курс «Екологія».

Термін викладання: 2 години.

Місце проведення: аудиторія за розкладом занять

Методичне забезпечення: періодична література, конспект лекцій

Обговорена на засіданні кафедри ОП та ТЕБ
«__» серпня 2016 р. Протокол №1

План проведення заняття:

Вступ	10 хв.
1. Обговорення та закріплення знань з основних питань лекції № 9:	
– Порядок визначення потенційно небезпечних об'єктів	
– Визначення кількості потенційно небезпечних об'єктів	
– Визначення сумарних мас індивідуальних небезпечних речовин для ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки	
– Визначення категорій та груп небезпечних речовин для ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки	
– Визначення сумарних мас категорій та груп небезпечних речовин визначення нормативу порогових мас небезпечних речовин з врахуванням відстаней до життєво важливих об'єктів	20 хв.
2. Доповіді слухачів.....	30 хв.
3. Опитування слухачів	15 хв.
Закінчення	5 хв.

Організаційно-методичні вказівки:

1. Напередодні заняття:

- видати у групу питання до семінарського заняття, теми доповідей та план їх підготовки;
- указати старості (командирові) групи на необхідність наявності на занятті конспектів, зошитів для запису, необхідної літератури.

2. Загальні методичні вказівки:

- на початку заняття перевірити готовність слухачів до заняття, оголосити тему, цілі заняття, навчальні питання та порядок їх відпрацювання;
- контрольне опитування провести методом експрес-контролю або усно (поєднанням обох методів);
- під час обговорення питань заняття активізувати увагу і мислення курсантів і студентів шляхом організації дискусій з окремих положень обговорюваних питань, особливу увагу звернути на самостійність суджень, формулювань;
- стежити за культурою мови слухачів, коректністю формулювань, виховувати навички ведення наукової дискусії, відстоювання своєї думки.

3. **На закінчення** підвести підсумки заняття, зробити висновки щодо ступеня досягнення цілей заняття, відповісти за необхідності на питання, оголосити оцінки, надати завдання на самопідготовку (самостійну роботу).

Під час проведення заняття особисто дотримуватися вимог Пам'ятки викладачу з підтримки статутного порядку і дисципліни на заняттях та вимагати від слухачів виконання цих вимог.

Навчальна література:

1. Наказ МНС України від 23 лютого 2006 року № 98 «Про затвердження Методики ідентифікації потенційно небезпечних об'єктів»: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0286-06>

2. Постанова Кабінету Міністрів України від 11.07.2002 р. № 956 «Про ідентифікацію та декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки»: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/956-2002-п>

Завдання на самостійну підготовку:

Закріпити отримані на лекції знання та підготувати доповіді на тему:

1. Види небезпеки: ознаки і документи, що їх регламентують.
2. Класифікація надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру за їх рівнями.
3. Пожежовибухонебезпека речовин і матеріалів.
4. Природні джерела екологічної небезпеки.
5. Екологічні ситуації, та категорії їх критичності.

Питання для опитування слухачів:

1. Дайте визначення наступним поняттям: екологічна небезпека, об'єкт підвищеної небезпеки, потенційно небезпечний об'єкт
2. Порядок визначення потенційно небезпечних об'єктів.
3. Згідно яких нормативних документів здійснюється ідентифікація потенційно небезпечних об'єктів?
4. Визначення кількості потенційно небезпечних об'єктів.
5. Визначення сумарних мас індивідуальних небезпечних речовин для ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки.
6. Визначення категорій та груп небезпечних речовин для ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки.
7. Визначення сумарних мас категорій та груп небезпечних речовин.
8. Визначення нормативу порогових мас небезпечних речовин з врахуванням відстаней до життєво важливих об'єктів.

Доцент кафедри ОП та ТЕБ
к.т.н. доцент

М.В. Сарапіна

ЗАВДАННЯ НА САМОСТІЙНУ ПІДГОТОВКУ

до семінарського заняття № 9

«Екологічний аудит»

з навчальної дисципліни «Забезпечення екологічної безпеки»

1. Закріплення навчального матеріалу лекцій № 9.
2. Підготовка до семінарського заняття № 9 «Екологічний аудит»:
 - підготовка питань, які визначено для самостійного опрацювання;
 - підготовка до опитування за визначеними питаннями;
 - підготовка доповідей за визначеними темами.

Питання для самостійного опрацювання: «Відповідальність платників екологічного податку і рентної плати та контроль за їх справами»

Питання для опитування слухачів (курсантів, студентів):

1. Дайте визначення наступним поняттям: екологічна безпека, об'єкт підвищеної безпеки, потенційно небезпечний об'єкт
2. Порядок визначення потенційно небезпечних об'єктів.
3. Згідно яких нормативних документів здійснюється ідентифікація потенційно небезпечних об'єктів?
4. Визначення кількості потенційно небезпечних об'єктів.
5. Визначення сумарних мас індивідуальних небезпечних речовин для ідентифікації об'єктів підвищеної безпеки.
6. Визначення категорій та груп небезпечних речовин для ідентифікації об'єктів підвищеної безпеки.
7. Визначення сумарних мас категорій та груп небезпечних речовин.
8. Визначення нормативу порогових мас небезпечних речовин з врахуванням відстаней до життєво важливих об'єктів.

Теми доповідей:

1. Види безпеки: ознаки і документи, що їх регламентують.
2. Класифікація надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру за їх рівнями.
3. Пожежовибухонебезпека речовин і матеріалів.
4. Природні джерела екологічної безпеки.
5. Екологічні ситуації, та категорії їх критичності.

Доцент кафедри ОПтаТЄБ

М.В. Сарапіна

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА
для проведення семінарського заняття з дисципліни
«ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ»

Семінарське заняття №10: Процедура прокурорського нагляду за додержанням
екологічного законодавства

Навчальна мета:

Ознайомитись з процедурою прокурорського нагляду за додержанням
екологічного законодавства

Виховна мета:

Усвідомити роль прокурорського нагляду за додержанням екологічного
законодавства в забезпеченні екологічної безпеки

Навчальна група: 5 курс «Екологія».

Термін викладання: 2 години.

Місце проведення: аудиторія за розкладом занять

Методичне забезпечення: періодична література, конспект лекцій

Обговорена на засіданні кафедри ОП та ТЕБ
«___» серпня 2016 р. Протокол №1

План проведення заняття:

Вступ	10 хв.
1. Обговорення та закріплення знань з основних питань лекції № 10:	
– Структура державного екологічного контролю	
– Прокурорський нагляд за дотриманням екологічного законодавства	
– Процедура прокурорського нагляду за додержанням екологічного законодавства органами місцевого самоврядування	20 хв.
2. Доповіді слухачів.....	30 хв.
3. Опитування слухачів	15 хв.
Закінчення	5 хв.

Організаційно-методичні вказівки:

1. Напередодні заняття:

- видати у групу питання до семінарського заняття, теми доповідей та план їх підготовки;
- указати старості (командирові) групи на необхідність наявності на занятті конспектів, зошитів для запису, необхідної літератури.

2. Загальні методичні вказівки:

- на початку заняття перевірити готовність слухачів до заняття, оголосити тему, цілі заняття, навчальні питання та порядок їх відпрацювання;
- контрольне опитування провести методом експрес-контролю або усно (поєднанням обох методів);
- під час обговорення питань заняття активізувати увагу і мислення курсантів і студентів шляхом організації дискусій з окремих положень обговорюваних питань, особливу увагу звернути на самостійність суджень, формулювань;
- стежити за культурою мови слухачів, коректністю формулювань, виховувати навички ведення наукової дискусії, відстоювання своєї думки.

3. **На закінчення** підвести підсумки заняття, зробити висновки щодо ступеня досягнення цілей заняття, відповісти за необхідності на питання, оголосити оцінки, надати завдання на самопідготовку (самостійну роботу).

Під час проведення заняття особисто дотримуватися вимог Пам'ятки викладачу з підтримки статутного порядку і дисципліни на заняттях та вимагати від слухачів виконання цих вимог.

Навчальна література:

1. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 р.: [Електронний ресурс] – Режим доступу:

<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>

2. Положення про Міністерство охорони навколишнього природного середовища України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 02.11.2006 р.: [Електронний ресурс] – Режим доступу:

<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1524-2006-п>

3. Екологічне право України: [підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл.] / за ред. А.П. Гетьмана та М.В. Шульги. — Х. : Право, 2009. — 328 с.: [Електронний ресурс] – Режим доступу:

http://library.nulau.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI_2009_2/Ekologija_2009.pdf

4. Прокурорський нагляд за додержанням і застосуванням законів: навч. посіб. / [І.С. Зарубинська, О.М. Толочко, А.А. Матвієць, Н.С. Наулік та ін.]. – К.: Алерта, 2013. – 550 с.

5. Кобець О.В. Проблеми наглядової діяльності прокурора у сфері додержання законів, спрямованих на охорону довкілля // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Юридические науки». – Том 22 (61). – № 1. – 2009. – С. 267-273.

Завдання на самостійну підготовку:

Закріпити отримані на лекції знання та підготувати доповіді на тему:

1. Державний контроль і нагляд за веденням робіт з геологічного вивчення надр, їх використання та охороною.
2. Екологічна експертиза як обов'язкова процедура у процесі інвестиційної, управлінської, господарської та іншої діяльності.
3. Алгоритм дій громадянина, якому було відмовлено у наданні екологічної інформації.

Питання для опитування слухачів:

1. Визначте основне завдання і види екологічного контролю (нагляду).
2. Якими законами України визначається порядок здійснення державного екологічного контролю?
3. Що розуміється під поняттям місцевий державний екологічний контроль? Які державні органи його здійснюють?
4. Що розуміється під поняттям спеціальний державний екологічний контроль? Які державні органи його здійснюють?
5. Визначте основні поняття і законні підстави для здійснення прокурорського нагляду за дотриманням екологічного законодавства.
6. Що собою являє природоохоронна прокуратура?
7. Наведіть права Держекоінспекції України.
8. Опишіть процедуру прокурорського нагляду за додержанням екологічного законодавства органами місцевого самоврядування.

Доцент кафедри ОП та ТЕБ
к.т.н. доцент

М.В. Сарапіна

ЗАВДАННЯ НА САМОСТІЙНУ ПІДГОТОВКУ

до семінарського заняття № 10

«Процедура прокурорського нагляду за додержанням екологічного законодавства»
з навчальної дисципліни «Забезпечення екологічної безпеки»

1. Закріплення навчального матеріалу лекцій № 10.
2. Підготовка до семінарського заняття № 10 «Процедура прокурорського нагляду за додержанням екологічного законодавства»:
 - підготовка питань, які визначено для самостійного опрацювання;
 - підготовка до опитування за визначеними питаннями;
 - підготовка доповідей за визначеними темами.

Питання для самостійного опрацювання: «Контроль за додержанням законодавства про природокористування з боку органів місцевого самоврядування»

Питання для опитування слухачів (курсантів, студентів):

1. Визначте основне завдання і види екологічного контролю (нагляду).
2. Якими законами України визначається порядок здійснення державного екологічного контролю?
3. Що розуміється під поняттям місцевий державний екологічний контроль? Які державні органи його здійснюють?
4. Що розуміється під поняттям спеціальний державний екологічний контроль? Які державні органи його здійснюють?
5. Визначте основні поняття і законні підстави для здійснення прокурорського нагляду за дотриманням екологічного законодавства.
6. Що собою являє природоохоронна прокуратура?
7. Наведіть права Держекоінспекції України.
8. Опишіть процедуру прокурорського нагляду за додержанням екологічного законодавства органами місцевого самоврядування.

Теми доповідей:

1. Державний контроль і нагляд за веденням робіт з геологічного вивчення надр, їх використання та охороною.
2. Екологічна експертиза як обов'язкова процедура у процесі інвестиційної, управлінської, господарської та іншої діяльності.
3. Алгоритм дій громадянина, якому було відмовлено у наданні екологічної інформації.

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА
для проведення семінарського заняття з дисципліни
«ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ»

Семінарське заняття №11: Процедура видання дозволів на спец використання
природних ресурсів

Навчальна мета:

Ознайомитись з процедурою видання дозволів на спец використання природних ресурсів

Виховна мета:

Усвідомити необхідність коригування процедурою видання дозволів на спец використання природних ресурсів з метою забезпечення екологічної безпеки

Навчальна група: 5 курс «Екологія».

Термін викладання: 2 години.

Місце проведення: аудиторія за розкладом занять

Методичне забезпечення: періодична література, конспект лекцій

Обговорена на засіданні кафедри ОП та ТЕБ
«___» серпня 2016 р. Протокол №1

План проведення заняття:

Вступ	10 хв.
1. Обговорення та закріплення знань з основних питань лекції № 11:	
– Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері екологічної безпеки	
– Порядок видачі дозволів на спеціальне використання природних ресурсів	
– Порядок установлення лімітів використання природних ресурсів місцевого значення	20 хв.
2. Доповіді слухачів.....	30 хв.
3. Опитування слухачів	15 хв.
Закінчення	5 хв.

Організаційно-методичні вказівки:

1. Напередодні заняття:

- видати у групу питання до семінарського заняття, теми доповідей та план їх підготовки;
- указати старості (командирові) групи на необхідність наявності на занятті конспектів, зошитів для запису, необхідної літератури.

2. Загальні методичні вказівки:

- на початку заняття перевірити готовність слухачів до заняття, оголосити тему, цілі заняття, навчальні питання та порядок їх відпрацювання;
- контрольне опитування провести методом експрес-контролю або усно (поєднанням обох методів);
- під час обговорення питань заняття активізувати увагу і мислення курсантів і студентів шляхом організації дискусій з окремих положень обговорюваних питань, особливу увагу звернути на самостійність суджень, формулювань;
- стежити за культурою мови слухачів, коректністю формулювань, виховувати навички ведення наукової дискусії, відстоювання своєї думки.

3. На закінчення підвести підсумки заняття, зробити висновки щодо ступеня досягнення цілей заняття, відповісти за необхідності на питання, оголосити оцінки, надати завдання на самопідготовку (самостійну роботу).

Під час проведення заняття особисто дотримуватися вимог Пам'ятки викладачу з підтримки статутного порядку і дисципліни на заняттях та вимагати від слухачів виконання цих вимог.

Навчальна література:

1. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 р.: [Електронний ресурс] – Режим доступу:

<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>

2. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 р.: [Електронний ресурс] – Режим доступу:

<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>

3. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» від 09.04.1999 р.: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/586-14>

4. Постанова Кабінету Міністрів України від 10.08.1992 р. № 459 «Про порядок видачі дозволів на спеціальне використання природних ресурсів і встановлення лімітів використання ресурсів загальнодержавного значення»: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/459-92-п>

5. Постанова Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 р. № 321 «Про порядок погодження та видачі дозволів на спеціальне водокористування»: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/321-2002-п>

6. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.05.2007 р. № 761 «Про врегулювання питань щодо спеціального використання лісових ресурсів»: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/761-2007-п>

Завдання на самостійну підготовку:

Закріпити отримані на лекції знання та підготувати доповіді на тему:

1. Контроль за додержанням законодавства про природокористування з боку органів місцевого самоврядування.
2. Компетенції міських державних адміністрацій в питаннях забезпечення екологічної безпеки.
3. Законодавча неузгодженість дій місцевих органів влади у питаннях охорони довкілля і забезпечення екологічної безпеки.
4. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні».

Питання для опитування слухачів:

1. Якими законодавчими актами України регламентуються питання місцевого екологічного контролю?
2. Повноваження і компетенції міських рад та їхніх виконавчих органів в галузях охорони атмосферного повітря, охорони водних ресурсів, охорони і раціонального використання земель, тощо.
3. Завдання виконавчих і розпорядчих інституцій органів місцевого самоврядування в питаннях екологічної безпеки і охорони довкілля.
4. Визначте порядок видачі дозволів на спеціальне використання природних ресурсів.
5. За яких умов дозвіл на спеціальне використання природних ресурсів може бути скасовано?
6. Визначте порядок встановлення лімітів використання природних ресурсів місцевого значення.
7. Що є підставами для відмови у затвердженні лімітів?

Доцент кафедри ОП та ТЕБ
к.т.н. доцент

М.В. Сарапіна

ЗАВДАННЯ НА САМОСТІЙНУ ПІДГОТОВКУ

до семінарського заняття № 11

«Процедура видання дозволів на спец використання природних ресурсів»
з навчальної дисципліни «Забезпечення екологічної безпеки»

1. Закріплення навчального матеріалу лекцій № 11.
2. Підготовка до семінарського заняття № 11 «Процедура видання дозволів на спец використання природних ресурсів»:
 - підготовка питань, які визначено для самостійного опрацювання;
 - підготовка до опитування за визначеними питаннями;
 - підготовка доповідей за визначеними темами.

Питання для самостійного опрацювання: «Компетенції міських державних адміністрацій в питаннях забезпечення екологічної безпеки»

Питання для опитування слухачів (курсантів, студентів):

1. Якими законодавчими актами України регламентуються питання місцевого екологічного контролю?
2. Повноваження і компетенції міських рад та їхніх виконавчих органів в галузях охорони атмосферного повітря, охорони водних ресурсів, охорони і раціонального використання земель, тощо.
3. Завдання виконавчих і розпорядчих інституцій органів місцевого самоврядування в питаннях екологічної безпеки і охорони довкілля.
4. Визначте порядок видачі дозволів на спеціальне використання природних ресурсів.
5. За яких умов дозвіл на спеціальне використання природних ресурсів може бути скасовано?
6. Визначте порядок установлення лімітів використання природних ресурсів місцевого значення.
7. Що є підставами для відмови у затвердженні лімітів?

Теми доповідей:

1. Контроль за додержанням законодавства про природокористування з боку органів місцевого самоврядування.
2. Компетенції міських державних адміністрацій в питаннях забезпечення екологічної безпеки.
3. Законодавча неузгодженість дій місцевих органів влади у питаннях охорони довкілля і забезпечення екологічної безпеки.
4. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА
для проведення семінарського заняття з дисципліни
«ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ»

Семінарське заняття №12: Сфера впливу і повноваження Держекоінспекції України

Навчальна мета:

Ознайомитись з основними завданнями і компетенціями Державної екологічної інспекції України як органу державного нагляду і контролю у сфері екологічної безпеки

Виховна мета:

Усвідомити роль Державної екологічної інспекції України у загальній системі державного нагляду у сфері екологічної безпеки

Навчальна група: 5 курс «Екологія».

Термін викладання: 2 години.

Місце проведення: аудиторія за розкладом занять

Методичне забезпечення: періодична література, конспект лекцій

Обговорена на засіданні кафедри ОП та ТЕБ
«__» серпня 2016 р. Протокол №1

План проведення заняття:

Вступ	10 хв.
1. Обговорення та закріплення знань з основних питань лекції № 12:	
– Основні завдання Держекоінспекції України	
– Сфера діяльності і компетенції Держекоінспекції України	
– Права Держекоінспекції України	20 хв.
2. Доповіді слухачів.....	30 хв.
3. Опитування слухачів	15 хв.
Закінчення	5 хв.

Організаційно-методичні вказівки:

1. Напередодні заняття:

- видати у групу питання до семінарського заняття, теми доповідей та план їх підготовки;

- указати старості (командирові) групи на необхідність наявності на занятті конспектів, зошитів для запису, необхідної літератури.

2. Загальні методичні вказівки:

- на початку заняття перевірити готовність слухачів до заняття, оголосити тему, цілі заняття, навчальні питання та порядок їх відпрацювання;

- контрольне опитування провести методом експрес-контролю або усно (поєднанням обох методів);

- під час обговорення питань заняття активізувати увагу і мислення курсантів і студентів шляхом організації дискусій з окремих положень обговорюваних питань, особливу увагу звернути на самостійність суджень, формулювань;

- стежити за культурою мови слухачів, коректністю формулювань, виховувати навички ведення наукової дискусії, відстоювання своєї думки.

3. **На закінчення** підвести підсумки заняття, зробити висновки щодо ступеня досягнення цілей заняття, відповісти за необхідності на питання, оголосити оцінки, надати завдання на самопідготовку (самостійну роботу).

Під час проведення заняття особисто дотримуватися вимог Пам'ятки викладачу з підтримки статутного порядку і дисципліни на заняттях та вимагати від слухачів виконання цих вимог.

Навчальна література:

1. Положення про Державну екологічну інспекцію України, затверджене Указом Президента України від 13 квітня 2011 року № 454/2011: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0286-06>

2. Бичківський Р.В. Метрологія, стандартизація, управління якістю і сертифікація : підруч. / Бичківський Р.В., Столярчук П.Г., Гамула П.Р. – [2-ге вид., випр. і доп.] – Львів: Вид-во нац. Ун-ту «Львівська політехніка», 2004. – 560 с.

3. Кожушко Л. Ф. Екологічний менеджмент : підруч. / Кожушко Л. Ф., Скрипчук П. М. – К. : Видавничий центр «Академія», 2007. – 432 с.

4. Лукьянихин В. А. Экологический менеджмент : принципы и методы: монография / Лукьянихин В. А., Петрушенко Н. Н.; под научн. ред. Лукьянихина В. А.. – Сумы: ИТД «Университетская книга», 2004. – 408 с.

5. <http://www.dei.gov.ua/> – офіційний сайт Державної екологічної інспекції України

Завдання на самостійну підготовку:

Закріпити отримані на лекції знання та підготувати доповіді на тему:

1. Визначення величини (рівня) екологічної небезпеки.
2. Встановлення рівнів шкідливого впливу і лімітів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря.
3. Розробка і затвердження нормативів гранично допустимих викидів забруднюючих речовин у атмосферне повітря стаціонарними джерелами.
4. Розгляд документів та умови видачі дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами
5. Державний облік в галузі охорони атмосферного повітря.

Питання для опитування слухачів:

1. Згідно якого нормативно-правового документу здійснює свою діяльність Держекоінспекція України?
2. Визначте основні завдання Держекоінспекції України.
3. Охарактеризуйте діяльність Держекоінспекції України відповідно до покладених завдань.
4. Опишіть детальніше в яких випадках і за яких умов Держекоінспекція України здійснює контроль за додержанням законодавства про екологічну безпеку?
5. Визначте сферу діяльності і компетенції Держекоінспекції України.
6. Наведіть права Держекоінспекції України.

Доцент кафедри ОП та ТЕБ
к.т.н. доцент

М.В. Сарапіна

ЗАВДАННЯ НА САМОСТІЙНУ ПІДГОТОВКУ
до семінарського заняття № 12
«Сфера впливу і повноваження Держекоінспекції України»
з навчальної дисципліни «Забезпечення екологічної безпеки»

1. Закріплення навчального матеріалу лекцій № 12.
2. Підготовка до семінарського заняття № 12 «Сфера впливу і повноваження Держекоінспекції України»:
 - підготовка питань, які визначено для самостійного опрацювання;
 - підготовка до опитування за визначеними питаннями;
 - підготовка доповідей за визначеними темами.

Питання для самостійного опрацювання: «Визначення величини (рівня) екологічної небезпеки»

Питання для опитування слухачів (курсантів, студентів):

1. Згідно якого нормативно-правового документу здійснює свою діяльність Держекоінспекція України?
2. Визначте основні завдання Держекоінспекції України.
3. Охарактеризуйте діяльність Держекоінспекції України відповідно до покладених завдань.
4. Опишіть детальніше в яких випадках і за яких умов Держекоінспекція України здійснює контроль за додержанням законодавства про екологічну безпеку?
5. Визначте сферу діяльності і компетенції Держекоінспекції України.
6. Наведіть права Держекоінспекції України.

Теми доповідей:

1. Визначення величини (рівня) екологічної небезпеки.
2. Встановлення рівнів шкідливого впливу і лімітів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря.
3. Розробка і затвердження нормативів гранично допустимих викидів забруднюючих речовин у атмосферне повітря стаціонарними джерелами.
4. Розгляд документів та умови видачі дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами
5. Державний облік в галузі охорони атмосферного повітря.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА
для проведення семінарського заняття з дисципліни
«ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ»

Семінарське заняття №13: Права та структурний склад Державної інспекції
ядерного регулювання України

Навчальна мета:

Ознайомитись з правами та структурним складом Державної інспекції
ядерного регулювання України

Виховна мета:

Усвідомити роль Державної інспекції ядерного регулювання України в
забезпеченні екологічної безпеки

Навчальна група: 5 курс «Екологія».

Термін викладання: 2 години.

Місце проведення: аудиторія за розкладом занять

Методичне забезпечення: періодична література, конспект лекцій

Обговорена на засіданні кафедри ОП та ТЕБ
«___» серпня 2016 р. Протокол №1

План проведення заняття:

Вступ	10 хв.
1. Обговорення та закріплення знань з основних питань лекції № 13:	
– Основні завдання Держекоінспекції України	
– Сфера діяльності і компетенції Держекоінспекції України	
– Права Держекоінспекції України	20 хв.
2. Доповіді слухачів.....	30 хв.
3. Опитування слухачів	15 хв.
Закінчення	5 хв.

Організаційно-методичні вказівки:

1. Напередодні заняття:

- видати у групу питання до семінарського заняття, теми доповідей та план їх підготовки;

- указати старості (командирові) групи на необхідність наявності на занятті конспектів, зошитів для запису, необхідної літератури.

2. Загальні методичні вказівки:

- на початку заняття перевірити готовність слухачів до заняття, оголосити тему, цілі заняття, навчальні питання та порядок їх відпрацювання;

- контрольне опитування провести методом експрес-контролю або усно (поєднанням обох методів);

- під час обговорення питань заняття активізувати увагу і мислення курсантів і студентів шляхом організації дискусій з окремих положень обговорюваних питань, особливу увагу звернути на самостійність суджень, формулювань;

- стежити за культурою мови слухачів, коректністю формулювань, виховувати навички ведення наукової дискусії, відстоювання своєї думки.

3. **На закінчення** підвести підсумки заняття, зробити висновки щодо ступеня досягнення цілей заняття, відповісти за необхідності на питання, оголосити оцінки, надати завдання на самопідготовку (самостійну роботу).

Під час проведення заняття особисто дотримуватися вимог Пам'ятки викладачу з підтримки статутного порядку і дисципліни на заняттях та вимагати від слухачів виконання цих вимог.

Навчальна література:

1. Положення про Державну інспекцію ядерного регулювання України, затверджене Указом Президент України від 06.04.2011 № 403/2011: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/403/2011>

2. Угода між Україною та Міжнародним агентством з атомної енергії про застосування гарантій у зв'язку з Договором про нерозповсюдження ядерної зброї від 21.09.1995: [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_028

3. Конвенція про фізичний захист ядерного матеріалу та ядерних установок від 26.10.1979: [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_024

4. Конвенція про оперативне оповіщення про ядерну аварію від 26.09.1986: [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_026
5. Конвенція про допомогу в разі ядерної аварії або радіаційної аварійної ситуації від 26.09.1986: [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_027
6. Конвенція про ядерну безпеку від 17.06.1994: [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_023
7. Об'єднана конвенція про безпеку поводження з відпрацьованим паливом та про безпеку поводження з радіоактивними відходами від 05.09.1997: [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_335

Завдання на самостійну підготовку:

Закріпити отримані на лекції знання та підготувати доповіді на тему:

1. Угода між Україною та Міжнародним агентством з атомної енергії про застосування гарантій у зв'язку з Договором про нерозповсюдження ядерної зброї.
2. Конвенція про фізичний захист ядерного матеріалу та ядерних установок.
3. Конвенція про оперативне оповіщення про ядерну аварію.
4. Конвенція про допомогу в разі ядерної аварії або радіаційної аварійної ситуації.
5. Конвенція про ядерну безпеку.
6. Об'єднана конвенція про безпеку поводження з відпрацьованим паливом та про безпеку поводження з радіоактивними відходами.

Питання для опитування слухачів:

1. Згідно якого нормативно-правового документу здійснює свою діяльність Державна інспекція ядерного регулювання України?
2. Визначте завдання Держінспекції ядерного регулювання України.
3. Охарактеризуйте діяльність Держінспекції ядерного регулювання України відповідно до покладених завдань.
4. Які види діяльності підлягають ліцензуванню органами Держінспекції ядерного регулювання?
5. Які дозволи, сертифікати та висновки видає Держінспекція ядерного регулювання України у встановленому законодавством порядку?
6. Згідно яких міжнародних договорів, конвенцій і угод здійснює свою діяльність
7. Опишіть детальніше в яких випадках і за яких умов Держінспекція ядерного регулювання України здійснює контроль за додержанням законодавства про екологічну та радіаційну безпеку?
8. Наведіть права Держінспекції ядерного регулювання України.
9. Наведіть основні повноваження і обов'язки Голови Держінспекції?

ЗАВДАННЯ НА САМОСТІЙНУ ПІДГОТОВКУ

до семінарського заняття № 13

«Права та структурний склад Державної інспекції ядерного регулювання України»
з навчальної дисципліни «Забезпечення екологічної безпеки»

1. Закріплення навчального матеріалу лекцій № 13.
2. Підготовка до семінарського заняття № 13 «Права та структурний склад Державної інспекції ядерного регулювання України»:
 - підготовка питань, які визначено для самостійного опрацювання;
 - підготовка до опитування за визначеними питаннями;
 - підготовка доповідей за визначеними темами.

Питання для самостійного опрацювання: «Міжнародні конвенції і угоди, що регламентують питання забезпечення радіаційної безпеки»

Питання для опитування слухачів (курсантів, студентів):

1. Згідно якого нормативно-правового документу здійснює свою діяльність Державна інспекція ядерного регулювання України?
2. Визначте завдання Держінспекції ядерного регулювання України.
3. Охарактеризуйте діяльність Держінспекції ядерного регулювання України відповідно до покладених завдань.
4. Які види діяльності підлягають ліцензуванню органами Держінспекції ядерного регулювання?
5. Які дозволи, сертифікати та висновки видає Держінспекція ядерного регулювання України у встановленому законодавством порядку?
6. Згідно яких міжнародних договорів, конвенцій і угод здійснює свою діяльність
7. Опишіть детальніше в яких випадках і за яких умов Держінспекція ядерного регулювання України здійснює контроль за додержанням законодавства про екологічну та радіаційну безпеку?
8. Наведіть права Держінспекції ядерного регулювання України.
9. Наведіть основні повноваження і обов'язки Голови Держінспекції?

Теми доповідей:

1. Угода між Україною та Міжнародним агентством з атомної енергії про застосування гарантій у зв'язку з Договором про нерозповсюдження ядерної зброї.
2. Конвенція про фізичний захист ядерного матеріалу та ядерних установок.
3. Конвенція про оперативне оповіщення про ядерну аварію.
4. Конвенція про допомогу в разі ядерної аварії або радіаційної аварійної ситуації.
5. Конвенція про ядерну безпеку.
6. Об'єднана конвенція про безпеку поводження з відпрацьованим паливом та про безпеку поводження з радіоактивними відходами.

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА
для проведення семінарського заняття з дисципліни
«ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ»

Семінарське заняття №14: Впровадження ПЛАС

Навчальна мета:

Ознайомитись з Положенням щодо розробки планів локалізації та ліквідації аварійних ситуацій і аварій

Виховна мета:

Усвідомити всю важливість і відповідальність при розробці планів локалізації та ліквідації аварійних ситуацій і аварій в Україні

Навчальна група: 5 курс «Екологія».

Термін викладання: 2 години.

Місце проведення: аудиторія за розкладом занять

Методичне забезпечення: періодична література, конспект лекцій

Обговорена на засіданні кафедри ОП та ТЕБ
«__» серпня 2016 р. Протокол №1

План проведення заняття:

Вступ	10 хв.
1. Обговорення та закріплення знань з основних питань лекції № 14:	
– Загальні положення щодо розробки ПЛАС.	
– Аналіз небезпеки підприємства.	
– Вимоги до складання оперативної частини ПЛАС для аварій.	
– Повноваження та обов'язки відповідального керівника робіт та власника підприємства.	
– Впровадження ПЛАС	20 хв.
2. Доповіді слухачів.....	30 хв.
3. Опитування слухачів	15 хв.
Закінчення	5 хв.

Організаційно-методичні вказівки:

1. Напередодні заняття:

- видати у групу питання до семінарського заняття, теми доповідей та план їх підготовки;
- указати старості (командирові) групи на необхідність наявності на занятті конспектів, зошитів для запису, необхідної літератури.

2. Загальні методичні вказівки:

- на початку заняття перевірити готовність слухачів до заняття, оголосити тему, цілі заняття, навчальні питання та порядок їх відпрацювання;
- контрольне опитування провести методом експрес-контролю або усно (поєднанням обох методів);
- під час обговорення питань заняття активізувати увагу і мислення курсантів і студентів шляхом організації дискусій з окремих положень обговорюваних питань, особливу увагу звернути на самостійність суджень, формулювань;
- стежити за культурою мови слухачів, коректністю формулювань, виховувати навички ведення наукової дискусії, відстоювання своєї думки.

3. На закінчення підвести підсумки заняття, зробити висновки щодо ступеня досягнення цілей заняття, відповісти за необхідності на питання, оголосити оцінки, надати завдання на самопідготовку (самостійну роботу).

Під час проведення заняття особисто дотримуватися вимог Пам'ятки викладачу з підтримки статутного порядку і дисципліни на заняттях та вимагати від слухачів виконання цих вимог.

Навчальна література:

1. Положення щодо розробки планів локалізації та ліквідації аварійних ситуацій і аварій, затверджене наказом Комітету по нагляду за охороною праці України від 17.06.1999 № 112: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0424-99>

2. Порядок проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, затверджений

Постановою Кабінету Міністрів України від 30.10.2013 року № 841: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/841-2013-п>

3. Методика прогнозування наслідків виливу (викиду) небезпечних хімічних речовин при аваріях на промислових об'єктах і транспорті., затверджена наказом Міністерства з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи, Міністерства аграрної політики, Міністерства економіки, Міністерства екології і природних ресурсів від 27.03.2001 № 73/82/64/122

Завдання на самостійну підготовку:

Закріпити отримані на лекції знання та підготувати доповіді на тему:

1. Локалізація та ліквідація наслідків аварійних ситуацій на ядерних установках та підприємствах з переробки радіоактивних речовин.
2. Локалізація та ліквідація наслідків аварійних ситуацій на підприємствах гірничодобувної промисловості.
3. Правила техногенної безпеки.
4. Приклади успішної локалізації та ліквідації аварійних ситуацій і аварій.

Питання для опитування слухачів:

1. Який документ регламентує положення щодо локалізації та ліквідації наслідків аварійних ситуацій в Україні?
2. Охарактеризуйте три рівні аварії в залежності від їх масштабу.
3. З якими державними органами узгоджується ПЛАС?
4. На кого полягають обов'язки щодо розробки і впровадження ПЛАС та відповідальність за його якість?
5. Що повинен містити ПЛАС?
6. Яким чином здійснюється аналіз небезпеки підприємства?
7. Охарактеризуйте вимоги до складання оперативної частини ПЛАС.
8. Опишіть повноваження та обов'язки відповідального керівника робіт з ПЛАС.
9. Зазначте обов'язки власника (керівника) підприємства щодо ПЛАС.
10. Вкажіть порядок впровадження ПЛАС на підприємствах.

Доцент кафедри ОП та ТЕБ
к.т.н. доцент

М.В. Сарапіна

ЗАВДАННЯ НА САМОСТІЙНУ ПІДГОТОВКУ

до семінарського заняття № 14

«Впровадження ПЛАС»

з навчальної дисципліни «Забезпечення екологічної безпеки»

1. Закріплення навчального матеріалу лекцій № 14.
2. Підготовка до семінарського заняття № 14 «Впровадження ПЛАС»:
 - підготовка питань, які визначено для самостійного опрацювання;
 - підготовка до опитування за визначеними питаннями;
 - підготовка доповідей за визначеними темами.

Питання для самостійного опрацювання: «Локалізація та ліквідація наслідків аварійних ситуацій на ядерних установках та підприємствах з переробки радіоактивних речовин»

Питання для опитування слухачів (курсантів, студентів):

1. Який документ регламентує положення щодо локалізації та ліквідації наслідків аварійних ситуацій в Україні?
2. Охарактеризуйте три рівні аварії в залежності від їх масштабу.
3. З якими державними органами узгоджується ПЛАС?
4. На кого полягають обов'язки щодо розробки і впровадження ПЛАС та відповідальність за його якість?
5. Що повинен містити ПЛАС?
6. Яким чином здійснюється аналіз небезпеки підприємства?
7. Охарактеризуйте вимоги до складання оперативної частини ПЛАС.
8. Опишіть повноваження та обов'язки відповідального керівника робіт з ПЛАС.
9. Зазначте обов'язки власника (керівника) підприємства щодо ПЛАС.
10. Вкажіть порядок впровадження ПЛАС на підприємствах.

Теми доповідей:

1. Локалізація та ліквідація наслідків аварійних ситуацій на ядерних установках та підприємствах з переробки радіоактивних речовин.
2. Локалізація та ліквідація наслідків аварійних ситуацій на підприємствах гірничодобувної промисловості.
3. Правила техногенної безпеки.
4. Приклади успішної локалізації та ліквідації аварійних ситуацій і аварій.

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА
для проведення семінарського заняття з дисципліни
«ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ»

Семінарське заняття №15: Застосування Кримінального кодексу України в
практичній діяльності спеціаліста з екологічної безпеки

Навчальна мета:

Ознайомитись з особливостями застосування Кримінального кодексу України
в практичній діяльності спеціаліста з екологічної безпеки

Виховна мета:

Усвідомити всю важливість і відповідальність при застосування
Кримінального кодексу України в практичній діяльності спеціаліста з екологічної
безпеки

Навчальна група: 5 курс «Екологія».

Термін викладання: 2 години.

Місце проведення: аудиторія за розкладом занять

Методичне забезпечення: періодична література, конспект лекцій

Обговорена на засіданні кафедри ОП та ТЕБ
«___» серпня 2016 р. Протокол №1

План проведення заняття:

Вступ	10 хв.
1. Обговорення та закріплення знань з основних питань лекції № 15:	
– Екологічне правопорушення	
– Кримінальна відповідальність	
– Адміністративна відповідальність	
– Цивільно-правова та дисциплінарна відповідальність	20 хв.
2. Доповіді слухачів.....	30 хв.
3. Опитування слухачів	15 хв.
Закінчення	5 хв.

Організаційно-методичні вказівки:

1. Напередодні заняття:

- видати у групу питання до семінарського заняття, теми доповідей та план їх підготовки;
- указати старості (командирові) групи на необхідність наявності на занятті конспектів, зошитів для запису, необхідної літератури.

2. Загальні методичні вказівки:

- на початку заняття перевірити готовність слухачів до заняття, оголосити тему, цілі заняття, навчальні питання та порядок їх відпрацювання;
- контрольне опитування провести методом експрес-контролю або усно (поєднанням обох методів);
- під час обговорення питань заняття активізувати увагу і мислення курсантів і студентів шляхом організації дискусій з окремих положень обговорюваних питань, особливу увагу звернути на самостійність суджень, формулювань;
- стежити за культурою мови слухачів, коректністю формулювань, виховувати навички ведення наукової дискусії, відстоювання своєї думки.

3. На закінчення підвести підсумки заняття, зробити висновки щодо ступеня досягнення цілей заняття, відповісти за необхідності на питання, оголосити оцінки, надати завдання на самопідготовку (самостійну роботу).

Під час проведення заняття особисто дотримуватися вимог Пам'ятки викладачу з підтримки статутного порядку і дисципліни на заняттях та вимагати від слухачів виконання цих вимог.

Навчальна література:

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 17.12.1984. №8073-X: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

4. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища України» від 25.06.1991 № 1264-ХІІ: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>

5. Кодекс законів про працю від 10.12.1971 № 322-VIII: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/322-08>

6. Постанова пленуму Верховного Суду України від 10.12.2004 р. «Про судову практику у справах про злочини та інші правопорушення проти довкілля»: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0017700-04>

7. Роз'яснення Вищого арбітражного суду від 27.06.2001 № 02-5/744 «Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із застосуванням законодавства про охорону навколишнього природного середовища»: [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v_744800-01

8. Актуальні проблеми правового забезпечення екологічної політики України (теоретичні аспекти) [Текст]: моногр. / О.С. Заржицький. – Д.: Національний гірничий університет, 2012. – 200 с.

Завдання на самостійну підготовку:

Закріпити отримані на лекції знання та підготувати доповіді на тему:

1. Конституційна відповідальність за екологічні правопорушення.
2. Злочини проти довкілля.
3. Умови і особливості застосування різних видів адміністративних стягнень за екологічні правопорушення.
4. Методики розрахунку грошового виразу заподіяних збитків.

Питання для опитування слухачів:

1. Дайте визначення поняттю екологічне правопорушення. Визначте суб'єктів, об'єкти, суб'єктивні та об'єктивні ознаки екологічного правопорушення.
2. Дайте класифікацію екологічних правопорушень.
3. В чому різниця між еколого-правовим вчинком (проступком), еколого-майновим деліктом, еколого-адміністративним правопорушенням та екологічним злочином?
4. Якими основними нормативно-правовими актами передбачається відповідальність за порушення екологічного законодавства України?
5. Які види відповідальності за екологічні правопорушення Вам відомі?
6. Охарактеризуйте кримінальну відповідальність за екологічні правопорушення.
7. Охарактеризуйте адміністративну відповідальність за екологічні правопорушення.
8. Охарактеризуйте цивільно-правову відповідальність за екологічні правопорушення.
9. Охарактеризуйте дисциплінарну відповідальність за екологічні правопорушення.

ЗАВДАННЯ НА САМОСТІЙНУ ПІДГОТОВКУ

до семінарського заняття № 15

«Застосування Кримінального кодексу України в практичній діяльності спеціаліста з екологічної безпеки»

з навчальної дисципліни «Забезпечення екологічної безпеки»

1. Закріплення навчального матеріалу лекцій № 15.
2. Підготовка до семінарського заняття № 15 «Застосування Кримінального кодексу України в практичній діяльності спеціаліста з екологічної безпеки»:
 - підготовка питань, які визначено для самостійного опрацювання;
 - підготовка до опитування за визначеними питаннями;
 - підготовка доповідей за визначеними темами.

Питання для самостійного опрацювання: «Розрахунок грошового виразу заподіяних збитків навколишньому середовищу»

Питання для опитування слухачів (курсантів, студентів):

1. Дайте визначення поняттю екологічне правопорушення. Визначте суб'єктів, об'єкти, суб'єктивні та об'єктивні ознаки екологічного правопорушення.
2. Дайте класифікацію екологічних правопорушень.
3. В чому різниця між еколого-правовим вчинком (проступком), еколого-майновим деліктом, еколого-адміністративним правопорушенням та екологічним злочином?
4. Якими основними нормативно-правовими актами передбачається відповідальність за порушення екологічного законодавства України?
5. Які види відповідальності за екологічні правопорушення Вам відомі?
6. Охарактеризуйте кримінальну відповідальність за екологічні правопорушення.
7. Охарактеризуйте адміністративну відповідальність за екологічні правопорушення.
8. Охарактеризуйте цивільно-правову відповідальність за екологічні правопорушення.
9. Охарактеризуйте дисциплінарну відповідальність за екологічні правопорушення.

Теми доповідей:

1. Конституційна відповідальність за екологічні правопорушення.
2. Злочини проти довкілля.
3. Умови і особливості застосування різних видів адміністративних стягнень за екологічні правопорушення.
4. Методики розрахунку грошового виразу заподіяних збитків.

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА
для проведення семінарського заняття з дисципліни
«ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ»

Семінарське заняття №16: Застосування Адміністративного кодексу України в
практичній діяльності спеціаліста з екологічної безпеки

Навчальна мета:

Ознайомитись з особливостями застосування Адміністративного кодексу
України в практичній діяльності спеціаліста з екологічної безпеки

Виховна мета:

Усвідомити важливість і відповідальність при застосуванні Адміністративного
кодексу України в практичній діяльності спеціаліста з екологічної безпеки

Навчальна група: 5 курс «Екологія».

Термін викладання: 4 години.

Місце проведення: аудиторія за розкладом занять

Методичне забезпечення: періодична література, конспект лекцій

Обговорена на засіданні кафедри ОП та ТЕБ
«__» серпня 2016 р. Протокол №1

План проведення заняття:

Вступ	10 хв.
1. Обговорення та закріплення знань з основних питань лекції № 16:	
– Майнова відповідальності в екобезпеці	
– Штрафні санкції за порушення законодавства в сфері екобезпеки....	50 хв.
2. Доповіді слухачів.....	50 хв.
3. Опитування слухачів	45 хв.
Закінчення	5 хв.

Організаційно-методичні вказівки:

1. Напередодні заняття:

- видати у групу питання до семінарського заняття, теми доповідей та план їх підготовки;

- указати старості (командирові) групи на необхідність наявності на занятті конспектів, зошитів для запису, необхідної літератури.

2. Загальні методичні вказівки:

- на початку заняття перевірити готовність слухачів до заняття, оголосити тему, цілі заняття, навчальні питання та порядок їх відпрацювання;

- контрольне опитування провести методом експрес-контролю або усно (поєднанням обох методів);

- під час обговорення питань заняття активізувати увагу і мислення курсантів і студентів шляхом організації дискусій з окремих положень обговорюваних питань, особливу увагу звернути на самостійність суджень, формулювань;

- стежити за культурою мови слухачів, коректністю формулювань, виховувати навички ведення наукової дискусії, відстоювання своєї думки.

3. На закінчення підвести підсумки заняття, зробити висновки щодо ступеня досягнення цілей заняття, відповісти за необхідності на питання, оголосити оцінки, надати завдання на самопідготовку (самостійну роботу).

Під час проведення заняття особисто дотримуватися вимог Пам'ятки викладачу з підтримки статутного порядку і дисципліни на заняттях та вимагати від слухачів виконання цих вимог.

Навчальна література:

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 19.04.1993 № 284 «Про Порядок визначення та відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам»: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/284-93-п>

2. Методика розрахунків розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок порушення законодавства про охорону та раціональне використання водних ресурсів, затверджена Наказом Мінприроди України від 20.07.2009 № 389: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0767-09>

3. Положення Мінекобезпеки України від 26.10.1995 № 116 «Про порядок обчислення розміру відшкодування та сплати збитків, заподіяних внаслідок забруднення із суден, кораблів та інших плавучих засобів територіальних та

внутрішніх морських вод України»: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0478-95>

4. Постанова Кабінет Міністрів України від 03.07.1995 № 484 «Про затвердження такс для обчислення розміру відшкодування збитків, заподіяних внаслідок забруднення із суден, кораблів та інших плавучих засобів територіальних і внутрішніх морських вод України»: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/484-95-п>

5. Методика розрахунку розмірів відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря (наказ Мінприроди України від 10.12.2008 № 639) та ін. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0048-09>

6. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

7. Кримінально-виконавчий кодекс України від 11.07.2003 № 1129-IV: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1129-15>

8. Роз'яснення Вищого арбітражного суду від 27.06.2001 № 02-5/744 «Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із застосуванням законодавства про охорону навколишнього природного середовища»: [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v_744800-01

Завдання на самостійну підготовку:

Закріпити отримані на лекції знання та підготувати доповіді на тему:

1. Порядок визначення та відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам.

2. Розрахунок розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок порушення законодавства про охорону та раціональне використання водних ресурсів.

3. Розрахунок розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря.

Питання для опитування слухачів:

1. Визначте законодавчі засади майнової відповідальності за екологічні правопорушення.

2. Порядок та підстави для накладання майнової відповідальності в сфері екобезпеки

3. Загальні положення Порядку визначення та відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.93.

4. Яким чином здійснюється розрахунок розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок порушення законодавства про охорону та раціональне використання водних ресурсів.

5. В яких випадках використовується Методика розрахунку розмірів відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря?

6. Що таке штраф? Чим принципово відрізняються штраф як вид кримінального покарання і як вид адміністративного стягнення?

7. Штраф як вид кримінального покарання: законодавчі засади, особливості призначення, санкції за несплату, приклади застосування за правопорушення в сфері екобезпеки.

8. Приклади застосування штрафних адміністративних санкцій за правопорушення в сфері екобезпеки.

Доцент кафедри ОП та ТЕБ
к.т.н. доцент

М.В. Сарапіна

ЗАВДАННЯ НА САМОСТІЙНУ ПІДГОТОВКУ

до семінарського заняття № 16

«Застосування Адміністративного кодексу України в практичній діяльності спеціаліста з екологічної безпеки»

з навчальної дисципліни «Забезпечення екологічної безпеки»

1. Закріплення навчального матеріалу лекцій № 16.

2. Підготовка до семінарського заняття № 16 «Застосування Адміністративного кодексу України в практичній діяльності спеціаліста з екологічної безпеки»:

- підготовка питань, які визначено для самостійного опрацювання;
- підготовка до опитування за визначеними питаннями;
- підготовка доповідей за визначеними темами.

Питання для самостійного опрацювання: «Порядок визначення та відшкодування збитків за порушення екологічного законодавства. Роль екологічної пропаганди й екологічної освіти у профілактиці екологічних правопорушень»

Питання для опитування слухачів (курсантів, студентів):

1. Визначте законодавчі засади майнової відповідальності за екологічні правопорушення.

2. Порядок та підстави для накладання майнової відповідальності в сфері екобезпеки

3. Загальні положення Порядку визначення та відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.93.

4. Яким чином здійснюється розрахунок розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок порушення законодавства про охорону та раціональне використання водних ресурсів.

5. В яких випадках використовується Методика розрахунку розмірів відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря?

6. Що таке штраф? Чим принципово відрізняються штраф як вид кримінального покарання і як вид адміністративного стягнення?

7. Штраф як вид кримінального покарання: законодавчі засади, особливості призначення, санкції за несплату, приклади застосування за правопорушення в сфері екобезпеки.

8. Приклади застосування штрафних адміністративних санкцій за правопорушення в сфері екобезпеки.

Теми доповідей:

1. Порядок визначення та відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам.

2. Розрахунок розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок порушення законодавства про охорону та раціональне використання водних ресурсів.

3. Розрахунок розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря.

Доцент кафедри ОПтаТЕБ

М.В. Сарапіна